

Cilt:2 Sayı: 1 - Mart 2019

Volume:2 Issue:1 - March 2019

ISSN: 2667 - 632X

SPORTIVE

SPORTIVE

SPORTIVE DERGİSİ

JOURNAL OF SPORTIVE

2019, Cilt 2, Sayı 1 | 2019, Volume 2, Issue 1
Çevrimiçi Basım Tarihi: Mart 2019 | Publishing Date: March 2018
E-ISSN: 2667-632X | E-ISSN: 2667-632X

Yayın hakkı © 2018 Ahmet UZUN – Mehmet DEMİREL
Spor, Rekreasyon ve Eğitim Dergisi yılda 2 kez (Mart-Eylül) yayımlanan Ulusal, hakemli ve süreli bir yayındır.
SPORTIVE is published biannually (March-September)
<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Spor, Rekreasyon ve Eğitim Dergisi Adına Sahibi – Owner/ Editörler – Editors

Doç.Dr. Ahmet UZUN
Doç.Dr. Mehmet DEMİREL

Yayın Kurulu / Publishing Board

Doç.Dr. Latif AYDOS Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof.Dr.Hüseyin ÜNLÜ Aksaray Üniversitesi, Türkiye
Doç.Dr.Bülent GÜRBÜZ Ankara Üniversitesi, Türkiye
Doç.Dr. H.Ahmet PEKEL Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç.Dr.Ziya BAHADIR Erciyes Üniversitesi, Türkiye

Yayın Koordinatörü/Publishing Coordinator

Doç.Dr. Ahmet UZUN
Doç.Dr. Mehmet DEMİREL

İngilizce Dil Editörleri / Proofreading for Abstracts

Dr. Mustafa Serkan ÖZTÜRK

Yazım Kontrol Grubu / Editing Scout

Arş.Gör. Emrah SERDAR
Arş. Gör. Alperen AKBULUT
Arş. Gör Melek KOZAK

Ağ Sistemi Yöneticisi / Webmaster

Öğr. Gör. Kemal KABASAKAL

Yayın Dili / Language

Türkçe- İngilizce- Turkish – English

BİLİM KURULU – SCIENTIFIC BOARD

Dr. B.Utku ALEMDAROĞLU	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Mustafa ALTINKÖK	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Fatma ARSLAN	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Yunus ARSLAN	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Hayriye Ç. ATABEK	Eskişehir Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Serap M. AY	Marmara Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Hayri AYDOĞAN	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Elif AYDIN	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Ziya BAHADIR	Erciyes Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Gülfem S. BALÇIKANLI	Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Betül BEYAZIT	Kocaeli Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Mustafa S. BOZOĞLU	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Elif BOZYİĞİT	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Serdar BÜYÜKİPEKÇİ	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Veli O. ÇAKIR	Cerrahpaşa Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Erhan DEVRİLMEZ	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Duygu H. DEMİREL	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. N. Emir EKİNCİ	Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Meriç ERASLAN	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Kenan ERDAĞI	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. H. Tolga ESEN	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. S. Erim ERHAN	Namık Kemal Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Ersin ESKİLER	Sakarya Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. A. Kağan EROĞLU	Namık Kemal Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Harun GENÇ	Bingöl Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Selçuk GENÇAY	Sütçü İmam Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Hüseyin GÖKÇE	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Süleyman GÖNÜLATEŞ	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. H. Alper GÜNGÖRMÜŞ	Manisa Celal Bayar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Bülent GÜRBÜZ	Ankara Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Osman GÜMÜŞGÜL	Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Deniz HÜNÜK	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Özkan IŞIK	Sakarya Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Utku IŞIK	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. A.Gökçe E. İLKER	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Feyza M. KARA	Kırıkkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Erdi KAYA	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Rıdvan KIR	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Serdar KOCAEKŞİ	Eskişehir Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Kenan KOÇ	Erciyes Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Murat KOÇYİĞİT	Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Nurettin KONAR	İnönü Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Yusuf KÖKLÜ	Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Serkan KURTIPEK	Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Tennur Y. LAPA	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Müge A. MUNUSTURLAR	Eskişehir Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Süleyman MUNUSTURLAR	Eskişehir Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Osman T. MUTLU	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Ömer ÖZER	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Ali ÖZKAN	Bartın Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. İlker ÖZMUTLU	Namık Kemal Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. H. Ahmet PEKEL	Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Hüseyin ÜNLÜ	Aksaray Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Osman PEPE	Erciyes Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Halil SAROL	Kırıkkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Recep SOSLU	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Asuman ŞAHAN	Akdeniz Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Aydın ŞENTÜRK	Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Kerem Y. ŞİMŞEK	Eskişehir Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. O. Tolga ŞİNOFOROĞLU	Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Murat TAŞ	Manisa Celal Bayar Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Mutlu TÜRKMEN	Bartın Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. M. Behzat TURAN	Erciyes Üniversitesi, TÜRKİYE

Dr. İlimdar YALÇIN
Dr. Ayşegül YAPICI
Dr. Kadir YILDIZ
Dr. Mehtap YILDIZ
Dr. Özer YILDIZ
Dr. Atakan YILMAZ
Dr. M. Fatih YÜKSEL

Bingöl Üniversitesi, TÜRKİYE
Pamukkale Üniversitesi, TÜRKİYE
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, TÜRKİYE
Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Başkent Üniversitesi, TÜRKİYE
Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE

2019: 2(1) SAYI HAKEMLERİ / REVIEWERS FOR 2019: 2(1)

Dr. Duygu H. DEMİREL
Dr. Erhan DEVRİLMEZ
Dr. Aydın ŞENTÜRK
Dr. Mustafa ALTINKÖK
Dr. Fatma ARSLAN
Dr. M. Behzat TURAN
Dr. Ömer ÖZER
Dr. Ziya BAHADIR
Dr. Özer YILDIZ

Necmettin Erbakan Üniversitesi
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Kayseri Erciyes Üniversitesi
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi

SPORTIVE DERGİSİ AMAÇ VE KAPSAMI

Amacı

SPORTIVE dergisinin temel amacı Spor Bilimleri alanında nitelikli bilimsel çalışmalarını okuyucularla buluşturmasıdır. Bu amaç doğrultusunda periyodik olarak, yılda 2 kez (Mart-Eylül), bilimsel açıdan üst düzey ve özgün araştırmalar hakem değerlendirmesi sonucunda yayınlanacaktır. Sadece derginin ilk sayısı olan 1. sayısı 2018 Aralık ayında çıkmış olup diğer sayılar yılda iki kez Mart ve Eylül aylarında çıkacaktır. İstenildiği takdirde özel sayı çıkarılabilecektir. SPORTIVE dergisi yayın etik komitesi COPE tarafından hazırlanan dergi editörleri için yönergeye (The COPE Code of Conduct for Journal Editors) uygun olarak beklenen minimum standartları uymaya çalışacağını taahhüt etmektedir. Bunlara uymayan üyeler ve çalışmalar hususunda gereği yapılacaktır. Bu ilkeler, daha çok editörlerden gelen talepler üzerine, karmaşık etik konularda yol gösterici olmak amacıyla geliştirilmiş önerilerdir. Bu dokümanda uyulması zorunlu olan kurallar düz yazıyla, uygulama önerileri ise italikle belirtilmiştir (http://publicationethics.org/files/Code_of_conduct_for_journal_editors_Mar11.pdf).

Kapsamı

Genel anlamda multidisipliner bir alan olan Spor Bilimleri, özelinde ise Spor Eğitimi, Spor Yönetimi, Rekreasyon, Sporcu Sağlığı, Spor Psikolojisi, Hareket ve Antrenman Bilimkonularını kapsamaktadır. Ancak spor bilimleri alanında yapılan özgün araştırmaları ve derleme (review) makaleleri yayımlanmaktadır. Derginin yayın dili Türkçedir ancak yazarların İngilizcede yazılmış çalışmalarına da yer verilmektedir. SPORTIVE Dergisi, 2018 yılında yayın hayatına başlamış olup yılda 2 kez yayımlanan

Ulusal Hakemli bir dergidir. Dergi Türkçe ve İngilizce yazılara yer vermektedir. SPORTIVE Dergisi, Spor Bilimleri alanına ilişkin olarak; Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi, Spor Yönetimi, Rekreasyon, Hareket ve Antrenman Bilimleri, Sporda Psiko-sosyal Alanlar ve Spor-Sağlık Bilimleri alanlarında kavramsal veya araştırmaya dayanan, sahasına katkı sağlayacağı düşünülen özgün araştırmaları ve derleme makaleleri yayımlamaktadır. Dergi Doçentlik kriterlerinden ulusal makale şartını karşılamaktadır.

Tüm bilim dalları için (sosyal bilimler dahil), etik kurul kararı gerektiren klinik ve deneysel insan ve hayvanlar üzerindeki çalışmalar için ayrı ayrı etik kurul onayı alınmış olmalı, bu onay makalede belirtilmeli ve belgelendirilmelidir (<http://cabim.ulakbim.gov.tr/tr-dizin/tr-dizin-dergi-degerlendirme-kriterleri/>). Belgelendirmeye ilişkin evraklar dergi editörlüğüne mutlaka gönderilmelidir.

Dizinleme Bilgisi (Indexing)

TÜBİTAK-ULAKBİM DERGİPARK AKADEMİK projesi kapsamında olan SPORTIVE; *Türkiye Atıf Dizini*, *SOBIAD*, *Google Scholar* veri tabanlarında dizinlenmektedir. Dergi ayrıca Necmettin Erbakan Üniversitesi kütüphanesi katalogunda online olarak taranmaktadır.

Doç.Dr. Ahmet UZUN

Doç.Dr. Mehmet DEMİREL

Editörler

Orijinal Makale / Original Article

Sayfa/ Page

- Emniyet Mensuplarının Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Teşkil Eden Faktörlerin Belirlenmesi (Kütahya İli Örneği)
Examination Of Leisure Constraints Of Police Officers According To Some Variables (Case Of Kutahya City)
(Kadir TARANCI, Aydın ŞENTÜRK) 1-11
- Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler (Konya İli Örneği)
Describe The Factors Which Influence The Classroom Teachers Motivation (Sample Of Konya)
(Selda TAŞ, İsa KORKMAZ) 12-24
- Millî Güreşçilerin Yüksek Beklentilere Başarısız Sonuçlara ve Başarısızlık Korkusuna İlişkin Düşünceleri
National Wrestlers' Thoughts about High Expectations Unsuccessful Results and Fear of Failure
(Mehtap YILDIZ, Özer YILDIZ) 25-34
- Basketbolda Bölgesel Şut Antrenmanlarının Şut Performansı Üzerine Etkisi
The Effect of Regional Shot Training on Shot Performance in Basketball
(Ahmet UZUN, Atilla PULUR) 35-49
- Özelleşmiş Alan Bilgisi Odaklı Badminton Eğitiminin Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisine Etkisi
The Effects of Specialized Content Knowledge Focused on Badminton Course on Preservice Physical Education Teachers' Content Knowledge Level
(Erhan DEVRİLMEZ, Fatih DERVENT) 50-61

SPORTIVE

Journal of SPORTIVE

<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Emniyet Mensuplarının Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Teşkil Eden Faktörlerin Belirlenmesi (Kütahya İli Örneği)

Kadir TARANCI¹, Aydın ŞENTÜRK²

¹ Dumlupınar Üniversitesi.Sosyal Bilimler Enstitüsü (ORCID ID: 0000-0002-0484-1179)

² Dumlupınar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Y.O.(ORCID ID: 0000-0002-8998-0134)

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi:28.01.201

Kabul Tarihi: 29.02.201

Online Yayın Tarihi:30.03.201

Öz

Bu çalışmada, emniyet mensuplarının rekreatif etkinliklere katılımlarında engel teşkil eden faktörlerin bazı değişkenler açısından belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmaya, Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı tesadüfi yöntem ile uygun örnekleme metodu kullanılarak seçilmiş 113'ü erkek 38' , kadın toplam 151 emniyet mensubu katılmıştır. Çalışma kapsamında hazırlanan veri formu iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için kişisel bilgi formu; ikinci kısımda ise rekreatif etkinliklere katılımının önündeki engelleri katılımcıların algısına göre belirlemede Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen, Karaküçük ve Gürbüz (2007) tarafından Türkçeye uyarlanan, "Boş Zaman Engelleri Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe formu 27 madde ve (a) birey psikolojisi (6 madde), (b) bilgi eksikliği (3 madde), (c) tesis yetersizliği (4 madde), (d) ulaşım sorunu (4 madde) (e) arkadaş eksikliği (3 madde), (e) zaman ve ilgi eksikliği (7 madde) biçiminde 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Anketlerden elde edilen verilerin analizi ve değişkenler arası karşılaştırmalarda SPSS 22.0 programından faydalanılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda, katılımcıların cinsiyet, medeni durum, en çok yaşadıkları yerleşim birimi ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken ($p<0,05$); yaş, çalışma yılları, boş zamanlarını nerede değerlendirdikleri ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Anahtar Kelimeler: Emniyet Mensupları, Rekreatif, Boş Zaman Engelleri

Examination Of Leisure Constraints Of Police Officers According To Some Variables (Case Of Kutahya City)

Abstract

The aim was to examine the leisure constraints of police officers' in terms of some variables according to student perception. 113 male 38 female 151 police officers in total, selected by coincidence method participated in this research. The data form prepared within the scope of the study consists of two parts. In the first part, a personal information form to identify the demographics of the participants; in the second part, "Leisure Constraints Scale", which was developed by Alexandris and Carroll (1997) and adapted by Karaküçük and Gürbüz (2007), was used to determine the constraints in participating recreational activities according to participant perception. The Turkish form of the scale consists of 27 items; (a) individual psychology (6 items) (b) the lack of knowledge (3 items) (c) facilities/services (4 items) (d) accessibility (4 items), (e) lack of partners (3 items), (f) time and lack of interests (7 items). SPSS 22.0 program was used for the analysis of the data and for the comparison of the variables. As a result of this research, there were significant differences between participants' gender, marital status and places lived as longest period and leisure constraints scores ($p<0,05$). On the contrary, there were not significant differences between age, working years, leisure activities and leisure constraints scores ($p>0,05$).

Keywords: Police Officers, Recreation, Leisure Constraints

¹ Sorumlu Yazar: Aydın Şentürk; E-mail: asenturk55@yahoo.com.tr

GİRİŞ

Bireyin boş ve serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiğinin şekli, onların dinlenme, eğlenme, sakinlik gibi ihtiyaçlarını karşılamaya ve kişilerin hayata tutunarak hayata daha pozitif bakış açısı kazandırmayla olur. Bireyin isteklerine cevap vermek, uygun ortamlar hazırlamak, bireyin mutlu olmasını sağlamak ve bunların uygun değerlendirme ölçütleriyle hesaplanarak veriler elde edilmesi de bir o kadar gerekli bir tutumdur (Gülbahçe, 1996). Bireylerin bir şeyler yapmak konusunda özgürce tercih edebildiği, istemediği şeyleri reddedebildiği, ancak yaptığının mesuliyetini de alabilecek, hesabını verebileceği davranışlar sergileyebileceği zamandır (Erdem, 2011).

Modern toplumlarda insanların üzerlerinde hissettikleri çalışma hayatından kaynaklanan fiziksel bitkinlikler, rutin ve durağan aktiviteler, serbest zaman kullanımı ile birlikte azaltılmaktadır ve mümkünse ortadan kaldırılmaktadır. Teknolojik gelişmelerle birlikte çağımızın getirdiği sanayileşme beraberinde fiziki güç daha az kullanılmakta ve makinelerle üretim daha az zamanda daha fazla üretime izin vermektedirse de yine çağımızın hastalıklarından kirlilik, insanların birbirine uzaklaşması ve toplumsallaşmaktan sıyrılma serbest zaman kullanımının artmasına engel olabilmektedir. Bununla birlikte modernleşme yoluna giden insan tüm bitkinlik ve yorgunlukları ve yaşamını dengelemek adına serbest zamanı kullanabilmektedir. İnsanlar serbest zaman teknoloji medeniyet gereksinimleri ve ekolojik dengeyle birlikte toplumsal fayda çerçevesinde dengeyi sağlayabilmektedir (Erbesler, 1987, Avcı, 2009). Hiçbir maddi kazanım şekli olmayan, çalışanların gününün yorgunluğunu atan, bireyi sakinleştiren, yaşı ne olursa olsun dostlarıyla kurdukları bir alanda okumalar yapma, gezi turları düzenleme, ahşap boyama, çeşitli kurslara katılma gibi faaliyetlerle günün koşturmacalarından bir nebze de olsa kurtulmak, bireyin kendini yeniden bulması, kendini yenilemesi ve öğrenmeye açık hale gelmesi serbest zamanın değerlendirilmesinde yarar sağlar. Birey kendini geliştirerek daha özgüvenli hale gelir (Gezer, 2014). Boş zamanın verimli veya verimsiz kullanımlarında birtakım değerler meydana gelmektedir. Buna göre boş zaman doğru şekilde kullanıldığı zaman insana dinlenmek, eğlenmek, kişisel gelişim sağlamak, sosyalleşmek, vs. gibi insanın kendi kendini bulmasına yardımcı olur. Yanlış kullanıldığında ise; zararlı alışkanlıkların ortaya çıkmasına, dikkatsizlik, başıbozukluk, serserilik, asabiyet, ruhsal sıkıntı, duygu boşluğu vb... gibi davranışlar kazanılmasına sebep olur. İnsan yaratılışı itibariyle bir yerde sabit durmamaktadır. İnsan olumlu

ya da olumsuz sürekli bir iş halindedir. İyi-kötü, doğru-yanlış, helal-haram şeklinde bir aktivite içinde olmak zorundadır (Önal, 2017).

Rekreatif etkinlikler bireylerin yaşam kalitesini arttıran ve hayata anlam kazandıran etkinlikler olarak görülmektedir. Bundan dolayı dünyanın her yerinde insanlar fiziksel, ruhsal ve toplumsal yararları nedeniyle rekreatif etkinliklere katılım sağlamaktadırlar.(Sevil ve ark.,2012). Bireylerin sosyo-ekonomik yapılarına bağlı değişkenler, rekreasyonel eğilim ve talepleri etkileyen önemli bir faktördür. Kişilerin tutumları, algılama ve tercihlerini etkileyen unsurların neler olduğunun bilinmesi rekreasyon aktivitelerinin kalitesinin sağlanması açısından önemli bir şart olduğu bilinmektedir (Dorwart ve ark.,2004)(Kirtepe, 2018)

Son yıllarda ülkede boş zamanlar artık evlerde pasif hareketlerle geçirilmektedir. Doğan'a göre televizyon, mahalle kahveleri, başkaları hakkında konuşma erkekler ve kadınların boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini göz önüne sermektedir (Doğan, 2000). Boş zamanların kullanımını etkileyen birçok faktör vardır. Örneğin sanayi ülkelerinde beden gücüne bağlı çalışmaların azar azar ortadan kalkması, erkekler ile kadınların boş zamanlarının artmasına ve boş zamanda bedenlerini kullanmaya yönelmiştir. Dolayısıyla boş zamanı değerlendirmeye yönelik aktiviteler daha önce görülmedik biçimde yaygınlaşmıştır. Bunun gibi boş zaman etkinliklerini arttıran ve değerlendirme biçimlerine etkileyen birçok etken oluşmuştur (Millen, 1983). Kaya (2011) ve Akyüz (2015), insanların aynı şeylere gereksinim duymadığını belirtmektedir. Gereksinim duyulan bir boşluktan kaynaklandığı ve bu boşluğun doldurulması isteğinin bu tanımları karşılamaktadır. Birey gereksinimlerini karşılayacak davranışlar sergilemekte ve gereksinimini karşılamamanın verdiği hazla mutluluğa ulaşmaktadır. Bir gaye ve gereksinim doğrultusunda birey harekete geçer ve eylemleri gerçekleştirir. Bu gereksinimler bireylerin mental ve kişilik yansımalarında önemli bir yere sahiptir. Bazıları benzerlik gösterirken bireylerin değişik gereksinimlere değişik oranda arzuladıkları gözlemlenebilmektedir.

Rekreasyon; 21. yüzyılın stresli kişileri için bir motivasyon aracı olma özelliği ile giderek bir gereksinim haline gelmektedir (Özışık, 1988). Yapılan birçok çalışmada, rekreatif faaliyetlerle toplumsal ve bireysel olarak sağlığımıza olduğundan fazla yarar sağladığı anlaşılmıştır. Rekreatif faaliyetler bireye çeşitli faydalar sağlarken bireyin belirli sorunlardan dolayı kendini geliştirmek adına yapacağı aktivitelerden vazgeçmesi olası bir durumdur (Karaküçük, 2007). Her insan boş zamanını etkili bir şekilde değerlendirmek ister. Bunu çeşitli aktivitelerde bulunarak kendini yenilemek, geliştirmek, hayatın monotonluğundan kurtulmak, işten daha farklı olarak yapmaktan

zevk aldığı şeyleri yapmak, yeni deneyimler yaşamak, farklı insanlarla iletişim kurmak gibi farklı nedenlerden dolayı yapar. Ancak insanlar boş zamanlarını istedikleri gibi değerlendiremeyebilirler. Rekreyasyona katılmada bireysel istekler önemli bir yer tutsa da dışsal birçok faktör insanların rekreasyon aktivitelerine katılımını engelleyebilmektedir (Gülser, 2017).

Bireyler için serbest zamanlarını keyifle geçirebileceği yer arasında bir çekim olmaktadır (Guilliani&Feldman, 1993). Bu yüzden ev darlığı, giderek doğal yaşamdan kopma vb. nedenler serbest zaman faaliyetlerine katılımını engelleyeceği gibi şehrin koşuşturmalı temposu, şehirdeki nüfusun giderek artması ve teknolojik gelişmeler rekreatif etkinliklere katılımı sınırlayan etmenlerden bazılarıdır. Sınırlamalar bireyin enerjilerini ve güçlerini yerinde kullanamamaları, boşaltamamalarına sebep olarak gösterilebilir. Kişi enerjisini atamadığından kendini baskılar ve çoğunlukla gençlerin fazlaca kıpırdama isteği, değişim ve gelişim gereksinimi türlü sorunlara neden olmaktadır (Demirel,&Harmandar, 2009).

Bu bilgiler ışığında çalışmanın amacı emniyet mensuplarının rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel teşkil eden faktörlerin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Bu araştırma, genel tarama maddelerinden biri olan kesit alma yaklaşımı ve ilişkisel tarama modeli ile çalışılarak ortaya çıkarılmıştır.

Katılımcılar

Çalışmanın evrenini, Kütahya ilinde görev yapmakta olan emniyet mensupları oluşturmaktadır. Katılımcılar, Kütahya ilinde görev yapmakta olan emniyet mensuplarından uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışma kapsamında hazırlanan kişisel bilgi formunda, katılımcıların cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, kaç yıldır emniyet mensubu oldukları, boş zamanlarında vakitlerini nasıl değerlendirdiklerine yönelik bilgi toplanmıştır. Katılımcıların, rekreasyonel etkinliklere katılımın önündeki engelleri onların algısına göre değerlendirmede Alexandris ve Carroll (1997) tarafından geliştirilen, Gürbüz ve Karaküçük (2007) tarafından dilimize çevrilen, “Boş Zaman Engelleri Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ölçeğin kısa formu da Gürbüz ve ark. (2012) tarafından geliştirilmiştir. Fakat bu çalışmada Gürbüz ve Karaküçük (2007) tarafından

uyarlaması yapılan uzun form kullanılmıştır. Ölçeğin Özgün ölçek, 29 madde ve 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; (a) birey psikolojisi, (b) bilgi eksikliği, (c) tesisler/hizmet, (d) ulaşılabilirlik/parasal, (e) arkadaş eksikliği, (f) zaman ve (g) ilgi eksikliği biçimindedir (Alexandris and Carroll, 1997). Ölçeğin Türkçe formu 27 madde ve (a) birey psikolojisi (6 madde), (b) bilgi eksikliği (3 madde), (c) tesis yetersizliği (4 madde), (d) ulaşım sorunu (4 madde) (e) arkadaş eksikliği (3 madde), (e) zaman ve ilgi eksikliği (7 madde) biçiminde 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri (1) “Kesinlikle Önemsiz” ve (4) “Kesinlikle Önemli” şeklinde bir sırayla sıralanmakta ve ona göre puanlanmaktadır.

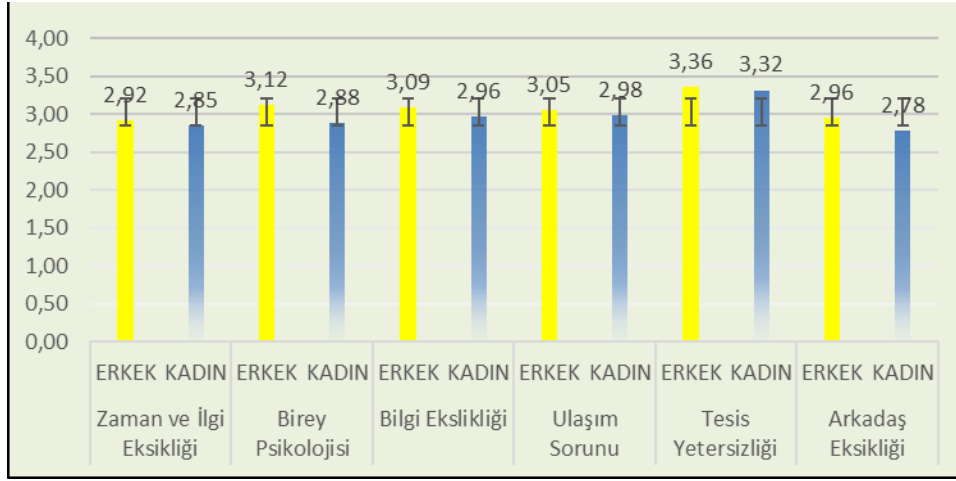
Analiz Yöntemi

Tez yazımında MS Word programı, verilerin düzenlenmesi ve grafiklerin çizilmesinde Windows MS Excel tablolama programı, istatistik testlerin yapılmasında Windows SPSS 22.0 İstatistik programı kullanılmıştır. İstatistik testlerde ilk olarak dataların parametrik testlerin ön koşullarını sağlayıp sağlamadığına Skewness ve Kurtosis (çarpıklık basıklık) değerlerine bakılarak -3.0 +3.0 aralığında yer aldığından verilerin normal dağıldığı gözlemlenmiştir. Jondeau ve Rockinger (2008) e göre alt boyutların çarpıklık ve basıklık katsayılarının +3 ile -3 arasında değiştiğinde bu alt boyutlarında normal dağılım parametrelerine uygun şartlar taşıdığını belirtmiştir. Veriler normal dağılım gösterdiğinden verilere istatistiki analiz olarak Bağımsız Örneklem T-Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testleri uygulanmıştır.

BULGULAR

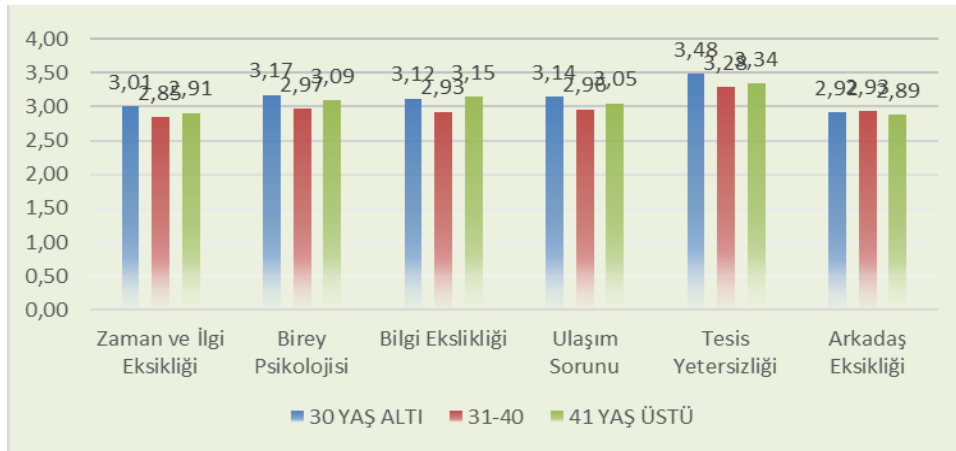
Katılımcıların demografik bilgilerinin dağılımlarına bakıldığında; katılanların % 74,8’i (N=113) erkek, % 25,2’ si (N=38) kadındır; % 19,9’u (N=30) 30 yaş ve altı; % 39,10’ u (N=59) 31-40 yaş; %41,1 i (N=62) 41 yaş ve üstündedir; % 67,5’i (N=102) Evli, % 32,5’ i Bekardır; % 19,9’u meslekte 1- 5 yılları arasında çalışırken (N=30) , %27,8’i (N=42) 6-10 yıl arasında; %39,7’si (N=60) 11-15 yıl arasında %12,6’sı (N=19) ise 16 yıl ve üzerinde meslekte görev yapmaya devam etmektedirler. Katılımcıların, % 8’inin (N=17) köyde, % 22,1’inin (N=56) ilçede, % 30,5’inin ilde (N=53), % 39,4’ ünün büyükşehirde (N=25) yaşadıkları; % 11,3’ ü (N=17) Evde, % 27,8’ i (N=42) Kahvehanede, % 15,2 si (N=23) doğada ve dinlenme alanlarında; % 13,2’si (N=20) Eğlence yerlerinde, % 13,2’si (N=20) Spor tesislerinde ve % 19,2 sinin ise (N=29) alışveriş merkezlerinde boş zamanlarını değerlendirmekte olduğu belirlenmiştir.

Grafik 1: Cinsiyete Göre Boş Zaman Engelleri Düzeyleri

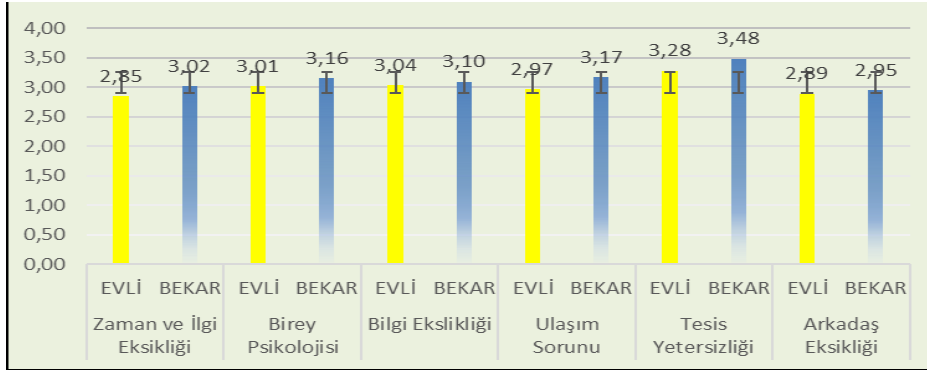
Cinsiyete göre boş zaman engelleri düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını araştırmak için $\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyinde bağımsız iki grup için Bağımsız Örneklem T-testi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına göre, cinsiyet değişkenine göre birey psikolojisi alt boyutunda istatistiki açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0.05$). Buna göre Erkek katılımcılarının birey psikolojisi alt boyutunda elde ettikleri ortalamaları ($X=3,122\pm,50$) kadın katılımcıların ortalamalarından ($X=2,877\pm,62$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t_{(149)}=2,441;p<0,05$).

Grafik 2: Yaşa Göre Boş Zaman Engelleri Düzeyleri

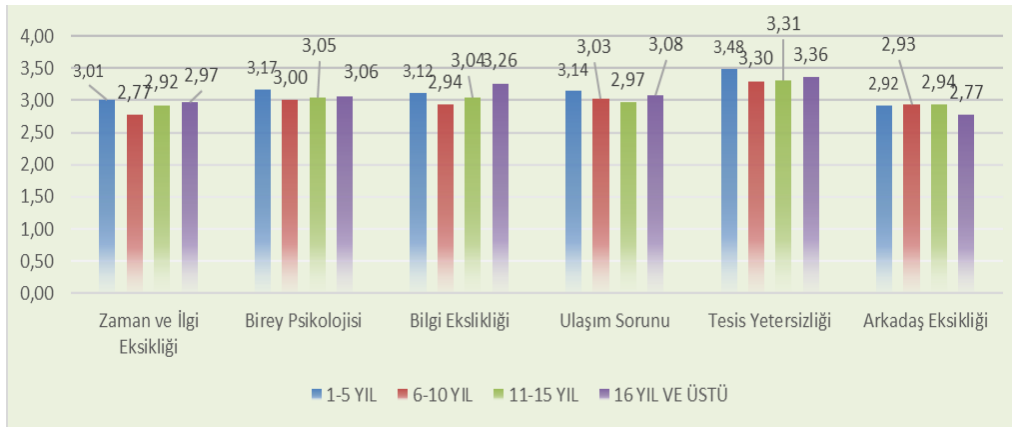
Yaş değişkenine bağlı olarak boş zaman engelleri düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını araştırmak için $\alpha =0.05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Analizler sonucunda, yaş değişkenine göre alt boyutlar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Grafik 3: Medeni Duruma Göre Boş Zaman Engelleri Düzeyleri

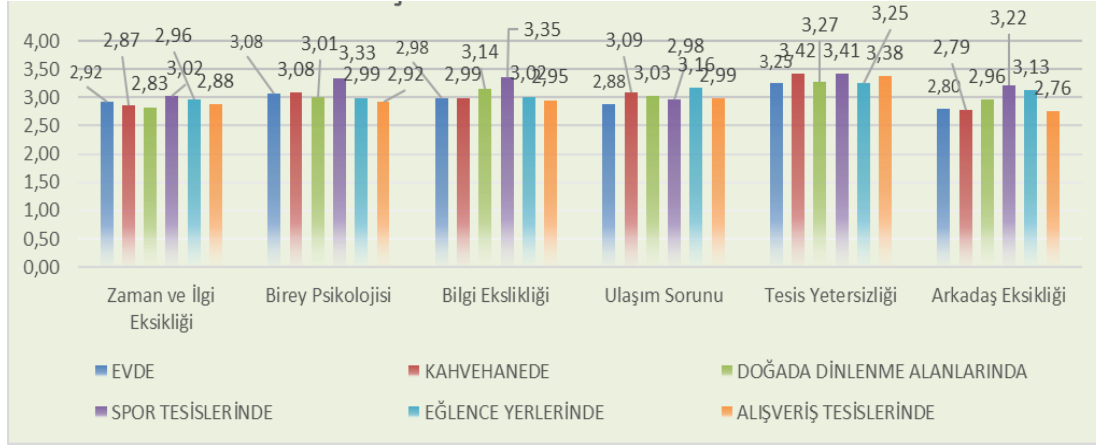
Analiz sonuçlarına göre, medeni durum değişkenine göre tesis yetersizliği zaman ve ilgi eksikliği alt boyutları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p < 0,05$). Buna göre bekar katılımcıların zaman ve ilgi eksikliği alt boyutunda elde ettikleri ortalamaları ($X = 3,020 \pm 0,50$) evli katılımcıların ortalamalarından ($X = 2,847 \pm 0,46$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t_{(149)} = -2,073; p < 0,05$). Yine bekar katılımcılarının tesis yetersizliği alt boyutunda elde ettikleri ortalamaları ($X = 3,484 \pm 0,45$) evli katılımcıların ortalamalarından ($X = 3,281 \pm 0,52$) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur ($t_{(149)} = -2,322; p < 0,05$).

Grafik 4: Çalışma Yılı Duruma Göre Boş Zaman Engelleri Düzeyleri

Çalışma yılı değişkenine bağlı olarak boş zaman engelleri düzeyleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığını araştırmak için $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Bu analizler sonucunda, çalışma yılına göre alt boyutlar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Grafik 5: Boş Zaman Değerlendirmelerine Göre Boş Zaman Engelleri Düzeyleri

Katılımcıların boş zaman değerlendirmelerine göre alt boyutlar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, Kütahya Emniyet Müdürlüğünde görev yapan 151 polis memurunun boş zaman engelleri düzeyleri cinsiyet, yaş, medeni durum, kaç yıldır çalıştıkları, en uzun süre geçirdikleri ikamet yeri ve boş zamanlarını değerlendirme şekilleri arasındaki anlamlı farklılıklara bakılarak incelenmiştir.

Cinsiyet değişkenine göre birey psikolojisi alt boyutunda istatistiki açıdan erkeklerden kaynaklanan anlamlı farklılık bulunmuştur. İkinci ve diğ. (2014)'nin yaptıkları çalışmada da kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla anlamlı derecede daha yüksek değerler elde ettiği görülmüştür. Ayrıca Kırtape (2018) üniversite öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada cinsiyetin birçok alt boyutta rekreasyonel engelleri etkileyen bir etmen olduğu sonucuna varmıştır. Yine çalışmamızdan farklı olarak Demir ve Demir (2006)'in yaptıkları çalışmalarda kadın katılımcılar erkek katılımcılara göre daha anlamlı ortalamalar elde etmişlerdir. Yapılan bu çalışmada farklı sonuçların ortaya çıkmasında örneklem grubunun emniyet mensupları olmasından kaynaklanmış olabilir. Çalışan kadınların boş zaman engellerini kendi yaşamlarında daha fazla hissetmeleri, iş yaşamından geri kalan kısımlarına daha çok aile ile ilgilenerek geçirmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca; Lakot (2015), ve Çelik (2014) tarafından yapılan çalışmalar da cinsiyet açısından anlamlı farklılıklar bulunamamıştır.

Yaş değişkenine göre alt boyutlar arasında herhangi anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>0.05$). Emir ve diğ. (2014)'nin yaptıkları çalışmada yaş değişkeninin boş zaman engel

düzeyleri üzerinde anlamlı bir fark bulmuşlardır. Yine Polat (2017)'nin yaptığı çalışma da katılımcıların yaşlarının boş zaman engel düzeyleri üzerinde bir fark yarattığını belirtmişlerdir. Literatürde yapılan bu çalışmayı destekler nitelikte olan çalışmalarda mevcuttur. Örneğin; Demirel ve diğ. (2013) yapmış oldukları çalışmada katılımcıların boş zaman engel düzeyleri ile yaşları arasında herhangi anlamlı bir ilişki bulamamışlardır.

Medeni durum değişkenine göre zaman ve ilgi eksikliği ile tesis yetersizliği alt boyutunda istatistiki açıdan bekarlardan kaynaklanan anlamlı farklılık bulunmuştur. Karaçar ve Paslı (2014) yapmış oldukları çalışmada medeni durumun boş zaman engelleri üzerinde önemli bir etki yarattığı anlaşılmaktadır. Yine Yaşartürk ve diğ. (2016)'nin yaptıkları başka bir çalışmada da medeni durumun boş zaman engelleri üzerinde bir etkisi olduğu görülmektedir. Sözü edilen her iki çalışmada da evli olanlar bekar olanlara göre daha fazla engelinin olduğu görülmektedir. Bu çalışmada bekar olan katılımcıların boş zaman engel düzeyleri daha fazladır. Bunun nedeni emniyet mensupları arasında bekar olan katılımcıların dış görevlere evli olanlara oranla daha fazla gönderilmesi ve hafta sonu görevlerinde daha fazla tercih edilmelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Çalışma yılı değişkenine göre alt boyutlar arasında herhangi anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$). Has ve Öztürk (2016)'ün yaptıkları çalışmada sağlık sektöründe çalışanların çalışma yılları ile boş zaman engelleri arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Katılımcıların yaşamış en çok yaşamış oldukları yerleşim yerine göre boş zaman engelleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkmıştır ($p<0,05$). Yapılan ikinci düzey LSD testi sonucunda şimdiye kadar en çok ilçede yaşayanlar diğer yerleşim yerlerinde yaşayanlara oranla daha çok engel ortalamalarında sahiptir. Yaşartürk ve diğ. (2016)'nin yapmış oldukları çalışmada Köy/İlçe de yaşayan katılımcılar diğer yerleşim yerlerinde yaşayan katılımcılara oranla daha yüksek boş zaman engellerine sahiptirler.

Katılımcıların boş zaman değerlendirme şekilleri ile boş zaman engelleri arasında herhangi anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Başka bir ifade ile katılımcıların boş zamanlarını nerede değerlendirdikleri ile boş zaman engelleri arasında herhangi bir ilişki söz konusu değildir. Sarol ve diğ. (2016)'nin yapmış oldukları çalışmada da bu çalışmamıza benzer olarak katılımcıların boş zamanlarını değerlendirme biçimleri ile boş zaman engelleri arasında herhangi anlamlı bir farklılık görülemediği görülmüştür.

Sonuç olarak medeni durum, cinsiyet, en çok yaşanan yer ve çalışma yılı değişkenleri boş zaman engelleri konusunda etkili değişkenler olarak ele alınabilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, H. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi Bartın Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Avcı, T. (2009) *Muğla İli Milli Eğitim Müdürlüğü'nde Görev Yapan Öğretmenleri Serbest Zaman Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Çelik, Z. (2014). *Ankara Polis Koleji Öğrencilerinin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumların İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demir, C., Demir, N. (2006). Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 6(1), İzmir.
- Demirel, M., Gürbüz, B., Dumlu, Y., Balcı, V. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi, 2. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Aydın, Turkey, ss.600-607.
- Demirel, M., Harmandar., D. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarında Engel Oluşturabilecek Faktörlerin Belirlenmesi, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), ss. 838-846
- Doğan, İ. (2000). *Sosyoloji- Kavranlar ve Sorunları*, Sistem Yayınları, İstanbul.
- Dorwart C., Leung Y., F., Moore R. (2004) Managing Visitors' Perceptions. *Parks and Recreation*; 39(5).
- Ekinci, N., E., Kalkavan, A., Üstün, Ü., D., Gündüz, B. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sportif ve Sportif Olmayan Rekreatif Etkinliklere Katılmalarına Engel Olabilecek Unsurların İncelenmesi, *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Erdem, B. (2011). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Bölümlerine Göre Serbest Zaman Faaliyetlerine Katılım Biçimlerinin Belirlenmesi ve Sportif Faaliyetlerin Bu Katılımdaki Yeri*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erbesler, A. (1987). *İş Gücünün Zaman Kullanımı ve İş Verimliliğinin Etkileyen Sosyo-Ekonomik Faktörler*, Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları, Ankara.
- Gezer, H. (2014). *Spor Yapan ve Spor Yapmayan Emniyet Teşkilatı Mensuplarının Yaşam Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi (Malatya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Guilliani, M., Feldman, R. (1993). Place Attachment In A Development And Cultural Context, *Journal of Environment Psychology*, 13, s. 267-274.
- Gülbahçe, Ö. (2010). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Gülser, F., Y. (2017). *Metropol Kentlerde Rekreasyon Sunumu ve Kullanım Sorunları, İzmit Kenti Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürbüz, B., Karaküçük, S., (2007). Boş Zaman Engelleri Ölçeği-28: Ölçek Geliştirme, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1): 3-10.
- Gürbüz, B., Öncü, E. & Emir, E. (2012) Rekreatif Etkinliklere Katılımın Önündeki Engellerin Belirlenmesi: Üniversite Öğrencileri Örneği. *12th International Sport Sciences Congress*, Denizli, Turkey.
- Has, F., Öztürk, H. (2016). Sağlık Sektöründe Çalışanların Rekreasyon Etkinliklerine Katılımcılarının Önündeki Engellerin Belirlenmesi, 3. *Uluslararası Spor Bilimleri Turizm ve Rekreasyon Öğrenci Kongresi 27-29 Mayıs 2016*, Gaziantep.

- Jondeau, E., Rockinger, M. (2003). Conditional volatility, skewness, and kurtosis: existence, persistence, and comovements. *Journal of Economic Dynamics & Control*, 27, 1699 – 1737
- Karacar, E., Paslı, M., M. (2014). Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler, *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1): 29-38.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreatif: (Boş Zamanları Değerlendirme) Kavram-Kapsam ve Bir Araştırma*, Seren Ofset, Ankara.
- Kaya, A., M. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Faaliyetlere Yönelik Tutumları ve Boş Zaman Motivasyonlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Kırtepe, A. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Aktivitelere Katılımına Engel Olan Unsurların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Turkish Studies: Social Sciences*, Volume 13/18, p. 901-910.
DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14142>.
- Lakot, K. (2015). *Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarında Serbest Zaman Algısı ve Engelleri*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Mc. Millen, J., B. (1983). The Social Organization of Lesiure Among Mexican Americans, *Journal of Leisure Research*, 15(2)
- Önal, L. (2017). *Atatürk Üniversitesi Öğrencilerinin Boş Zaman Tutumları İle Boş Zaman Aktivitelerine Katılımını Engelleyen Faktörlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Özışık Y. (1998). *Kara Harp Okulu Öğretim Elemanlarının Rekreatif Sorunları Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Polat, C. (2017). *Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklere Katılım Engellerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kütahya İli Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Sarol, H., Gürbüz, B., Çimen, Z., Emir, E. (2016). Fiziksel Aktivitelere Katılımda Algılanan Engeller ve Motive Eden Faktörler, *14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*, Antalya, 1-4 Kasım.
- Sevil T., Şimşek K., Y, Katırcı H., Çelik O., V., Çeliksoy M., A. (2012) *Boş Zaman ve Rekreatif Yönetimi*. 1. Baskı. Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayını*; 2012.
- Yaşartürk, F., Uzun, M., İmamoğlu, O., Yamaner, F. (2016). Sedarer Kadınların Rekreatif Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin İncelenmesi, *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, 4, 789-803.

SPORTIVE

Journal of SPORTIVE

<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler (Konya İli Örneği)

Selda TAŞ², İsa KORKMAZ²

¹ Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Bölümü A.B.D.(ORCID ID: 0000-0001-5653-9038)

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi A.B.D.(ORCID ID: 0000-0002-6647-1812)

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi:24.02.201

Kabul Tarihi: 22.03.201

Online Yayın Tarihi: 30.03.201

Öz

Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörleri belirlemektir. Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı, yetkili makamlardan gerekli izin alınarak, 2003-2004 eğitim-öğretim yılında, Konya ili merkez ilçeleri Meram, Karatay, Selçuklu ile Ilgın ilçesi ve köylerindeki özel ve kamu ilköğretim okullarında görev yapan 230 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler, SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Veriler $p < .05$ anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. Yapılan istatistiksel analizlerin sonucunda sınıf öğretmenlerini, "Mesleki İdeal ve Meslek Sevgisi", "Mesleki Sorumluluk", "Mesleğin Kutsallığı", "Karara Katılma", "Fiziksel Koşullar", "Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe", "Ödül", "Mesleki Gelişim ve Yükselme", "Okul İçi İletişim ve Uyum" ve "Veli Tutumları" motive eden faktörler; "Mesleki Saygınlık", "İşin Niteliği", "Özlük Hakları" ve "Yönetici Tutumları" ne motive eden ne de motivasyonunu azaltan faktörler; "Ücret", "Denetim ve Denetleyici Tutumları" ve "Öğrenci Profillerindeki Farklar" motivasyonunu azaltan faktörler olarak tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Motivasyon, Gudu

Describe The Factors Which Influence The Classroom Teachers Motivation (Sample Of Konya)

Abstract

The aim of this study is to describe the factors which influence classroom teachers' motivation. To fulfil this aim; Means of measurement developed by the investigator, getting permission from the competent authority, has been applied to 230 classroom teachers who work in public or private schools in Meram, Selçuklu, Karatay, the centre towns of Konya, and also in Ilgın and the villages of it in 2003-2004 education year. Data of this application has been analyzed by using SPSS programme, In analysis of this data frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and one-directed variance analysis have been used. Data has been tested on $p < .05$ significiance level. As a result of statistical analysis: "Occupational ideal and love of occupation", "Occupational responsibility", "Holiness of occupation", "Agreement on decision", "Physical conditions", "Occupational sufficiency and experience", "Price", "Improvement on occupation and increasing", "Communication and accordance in school", "Behavior of parents" are the factors which motivate classroom teachers. "Occupational respect", "Characteristic of occupation", "Professional rights" "Behaviour of the manager" neither motivate them nor decrease their motivation. "Fare", "Inspection and behavior of inspectors", "The difference of students' profiles" are the factors which decrease the teachers' motivation.

Keywords: Classroom Teacher, Motivation, Motiv

Bu çalışma Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Bölümü A.B.D. Yüksek Lisans öğrencisi Selda Taş tarafından, İsa Korkmaz danışmanlığında yapılan Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir.

² Sorumlu Yazar: Selda Taş; E-mail: seldauzunn@gmail.com

GİRİŞ

Öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili bireysel, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgisi ve becerisini esas alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır. Böylesine kapsamlı nitelikleri içermek durumunda olan meslek mensuplarının içinde buldukları sorunların çözümü, devletin, toplumun ve bireylerin gelişimi açısından önem taşıyan bir kozdur (Yalın, 2002).

Eğitim sistemi oldukça karmaşık bir yapı ve işleyişe sahiptir. Bu sistemin içinde ve dışında yer alan çeşitli elemanlar, okulların amaçları doğrultusunda bir araya gelerek sistemin işlemlerini sağlarlar. Ancak, sistemin etkili bir şekilde işlemesi ve eğitim niteliğinin artmasında en önemli faktör öğretmendir. Çünkü bir eğitim sisteminden verimli sonuç alabilme, geniş ölçüde öğretmenin kalitesine ve çalışmasına bağlıdır. Eğitim ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, müfredat konuları ne kadar fonksiyonel seçilip organize edilmiş olursa olsun, o hedefler ve kavrayışlara sahip iyi öğretmenler elinde yürütülmedikçe, beklenen sonuçların alınması mümkün değildir (Ünal, 1991).

Öğretmenlik mesleği, eğitim sektörü ile ilgili bireysel, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgisi ve becerisini esas alan akademik ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşı alanıdır. Böylesine kapsamlı nitelikleri içermek durumunda olan meslek mensuplarının içinde buldukları sorunların çözümü, devletin, toplumun ve bireylerin gelişimi açısından önem taşıyan bir kozdur (Yalın, 2002).

Motivasyonun eğitim bilimlerinde kullanılmasının temel nedenlerinden birisi akademik başarı ile ilişkisidir. Yapılan araştırmalar öğrencilerin motive olduklarında davranışlarını o konuyu başarmak adına düzenlediğini; öğrenme ortamlarında daha uygun davranışlar sergilediklerini ve akademik başarı açısından daha iyi sonuç elde ettiklerini göstermektedir (Dinçer ve Doğanay, 2016).

Örgün eğitimin en önemli temelini oluşturan ilköğretimin birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin tespit edilmesi ve elde edilen bulgular doğrultusunda gerekli düzenlemelere gidilmesi, üzerinde önemle durulması gereken bir konudur.

Çünkü, eğitim ve öğretim faaliyetlerinde başarıyı yakalamak, kalite ve verimi artırmak, bu sistemin yapı taşları olan öğretmenlerin başarılı ve istekli çalışmaları ile mümkündür.

İnsan unsurunun fiziksel, ruhsal ve zihinsel gücünü örgüt amaçları doğrultusunda yönlendirmek düşüncesi bizi, “motivasyon” kavramına götürmektedir. Motivasyon, kişilerin belli bir amacı gerçekleştirmek üzere kendi arzu ve istekleri ile davranmaları sürecidir. Bir örgüt için motivasyon ise, hem örgütün hem de çalışanların ihtiyaçlarını tatmin edecek bir iş ortamı yaratarak kişinin harekete geçmesi için isteklendirilmesi süreci olarak tanımlanabilir (Aşan, 2001). Motivasyon hem çalışanın hem de örgütün performansında önemli rol oynamaktadır (Sarı ve diğ., 2018).

Sınıf öğretmenleri, eğitim-öğretim etkinliklerinin başlıca ögesidir. Bir toplumun geleceği olan, ülkeyi daha ileri noktalara götürecektir olan bireyleri yetiştiren, çocukları hayata hazırlayan kişidir. Sınıf öğretmenine toplumun şekillenmesinde, geleceğin oluşturulmasında önemli görevler düşmektedir. Bu önemli görev, öğretmenin daha yeterli ve daha çok özverili olmasını gerekli kılmaktadır. Öğretmen mesleğinin getirdiği özellikler itibarıyla, toplumu önemli derecede etkileyen, toplumsal yükümlülüğü son derece yüksek olan bir insandır. Bundan dolayı da öğretmenin yetiştirilmesi, istihdamı, ekonomik yönü, statüsü ve özlük hakları konuları da toplumu yakından ilgilendirmekte; öğretmenin yetiştirilmesi, niteliğinin artırılması ve istihdamında dolaylı ya da dolaysız rol alan, öğretmenin etkilediği ve etkilendiği yetkili ve yetkisiz kişi ve kurumlara çeşitli görevler düşmektedir (Çiçek ve Diğerleri, 2001). Bu görevlerin başında da, sınıf öğretmenlerinin motivasyonlarını artıracak koşulların sağlanması, motivasyonlarını olumsuz etkileyen nedenlerin ortadan kaldırılması gelmektedir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın modeli, tarama modelinin bir türü olan genel tarama modelidir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Tarama modelinin bir türü olan genel tarama modeli ise, çok sayıda elemandan oluşan bir evrenden, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2000).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Konya ilinde bulunan ilköğretim okullarında 2003-2004 eğitim-öğretim yılında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örneklemini, Konya ili merkez Selçuklu, Meram ve Karatay ilçeleri ile, Ilgın ilçesi ve köylerinde bulunan

kamu ve özel ilköğretim okullarında 2003-2004 eğitim-öğretim yılında görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinden tesadüfi yolla seçilen 230 kişi oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada kullanılan veri toplama aracı, uzman görüşleri alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Geliştirilmiş olan veri toplama aracı, iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde, sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgilerini edinmek amacı ile hazırlanmış 6 soru; ikinci bölümde ise, sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörleri tespit etmek amacı ile hazırlanmış 44 madde yer almaktadır. Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile “Motive Ediyor”, “Ne Motive Ediyor Ne De Motivasyonumu Azaltıyor” ve “Motivasyonumu Azaltıyor” şeklindeki derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Veri toplama ölçeğinin geçerliliğini kontrol amacıyla uzman geçerliliğine başvurulmuş, güvenilirlik kat sayısı (Alpha) .7886 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 1.

Veri Toplama Aracında Yer Alan Maddelerin İlgili Olduğu Faktörler

Faktörler	Maddeler
Mesleki İdeal ve Meslek Sevgisi	1,3,9,10,11,12
Mesleki Saygınlık	2
Mesleki Sorumluluk	4
Mesleğin Kutsallığı	41
Karara Katılma	38
Fiziksel Koşullar	30,31,32,35,36,42
İşin Niteliği	6,7,8,20,44
Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe	39,40
Özlük Hakları	5,18,19,21
Ücret	17
Ödül	22,23
Yönetici Tutumları	13,14
Denetim ve Denetleyici Tutumları	15,16
Mesleki Gelişim ve Yükselme	24,29,37
Okul İçi İletişim ve Uyum	25,26,33
Veli Tutumları	27,28
Öğrenci Profillerindeki Farklar	34,43

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler, bilgisayara kaydedilmiş ve istatistiki çözümlere için SPSS (Statistical Packet For The Social Science) programından yararlanılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgileri değerlendirilirken frekans (f) ve yüzde (%) hesaplaması yapılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin, motivasyonlarını etkileyen faktörlerle ilgili maddelere verdikleri cevaplar 1., 5. ve 6. alt problemler açısından değerlendirilirken aritmetik ortalama (x) ve standart sapma (s) hesaplanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörler arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için ise t-testi yapılmış ve veriler $p<.05$ manidarlık düzeyinde test edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin motivasyonlarını etkileyen faktörlerle ilgili maddelere verdikleri cevaplar 2., 3., ve 4. alt problemler açısından değerlendirilirken, anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için ise, tek yönlü varyans analizi (F) yapılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2

Sınıf Öğretmenlerinin Kişisel Bilgilerinin Dağılımı

	Değişken	f	%
Cinsiyet	Erkek	119	51.7
	Kadın	111	48.3
Görev Yeri	Köy	32	13.9
	Merkez	198	86.1
Kurum Türü	Kamu	188	81.7
	Özel	42	18.3
Yaş	21-30	56	24.3
	31-40	83	36.1
	41-daha fazla	91	39.6
Kıdem	1-5	36	15.7
	6-10	65	28.3
	11-15	27	11.7
	16-daha fazla	102	44.3
Eğitim Durumu	Öğretmen Okulu	10	4.3
	Eğitim Enstitüsü	34	14.8
	Eğitim Yüksek Okulu	54	23.5
	Eğt. Fak.Sınıf Öğretmenliği	81	35.2
	Diğerleri	51	22.2

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların %51.2 sinin “Kadın”, %86.1 inin “Merkez” de görev yaptığı, %81.7’sinin “Kamu” da çalıştığı, %39.6’sının “41 ve üstü” yaş düzeyinde olduğu, %44.3’ünün “16 ve üstü” kıdeme sahip olduğu, %35.2’sinin “Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği” mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3.

Cinsiyete Gore Motivasyonu Etkileyen Etmenlere İlişkin T Testi Sonuçları

Motivasyonu Etkileyen Faktörler	Cinsiyet	n	\bar{x}	s	t	p
Mesleki İdeal ve Meslek Sevgisi	Bayan	111	1,10	1.12	-1,173	0,242
	Erkek	119	1,13	1.16		
Mesleki Saygınlık	Bayan	111	1,69	.75	-2,816	0,005*
	Erkek	119	1,99	.85		
Mesleki Sorumluluk	Bayan	111	1,14	.42	-,865	0,388
	Erkek	119	1,19	.44		
Mesleğin Kutsallığı	Bayan	111	1,05	.21	-1,118	0,265
	Erkek	119	1,08	.31		
Karara Katılma	Bayan	111	1,19	.44	-1,849	0,066
	Erkek	119	1,32	.61		
Fiziksel Koşullar	Bayan	111	1,77	3.19	0,320	0,749
	Erkek	119	1,75	3.22		
İşin Niteliği	Bayan	111	2,21	2.74	-1,196	0,233
	Erkek	119	2,29	2.17		
Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe	Bayan	111	1,14	.69	-,149	0,882
	Erkek	119	1,15	.75		
Özlük Hakları	Bayan	111	1,85	1.07	-1,611	0,109
	Erkek	119	1,91	1.26		
Ücret	Bayan	111	2,23	.76	-3,675	0,000*
	Erkek	119	2,56	.63		
Ödül	Bayan	111	1,41	.81	-2,863	0,005*
	Erkek	119	1,58	1.00		
Yönetici Tutumları	Bayan	111	1,77	1.50	-,026	0,980
	Erkek	119	1,77	1.49		
Denetim ve Denetleyici Tutumları	Bayan	111	2,48	1.15	-2,044	0,042*
	Erkek	119	2,70	2.01		
Mesleki Gelişim ve Yükselme	Bayan	111	1,52	1.01	-2,448	0,015*
	Erkek	119	1,65	1.31		
Okul İçi İletişim ve Uyum	Bayan	111	1,38	1.06	-1,589	0,113
	Erkek	119	1,46	1.30		
Veli Tutumları	Bayan	111	1,50	1.23	-2,425	0,016*

	Erkek	119	1,72	1.51		
Öğrenci Profillerindeki Farklar	Bayan	111	2,70	2.96	0,803	0,423
	Erkek	119	2,58	.89		

Tablo 3’te görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin “cinsiyet” değişkeni yönünden değerlendirilmesi sonucunda, bayan sınıf öğretmenleri ile erkek sınıf öğretmenleri arasında , “Mesleki Saygınlık”, “Ücret”, “Ödül”, “Denetim ve Denetleyici Tutumları”, “Mesleki Gelişim ve Yükselme” ve “Veli Tutumları” faktörleri açısından anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4

Görev Yeri Değişkenine Gore Motivasyonu Etkileyen Etmelere İlişkin T Testi Sonuçları

Motivasyonu Etkileyen Faktörler	Görev Yeri	n	\bar{x}	s	t	p
Mesleki İdeal ve Meslek Sevgisi	Köy	32	1,17	1.56	1,875	0,062
	Merkez	198	1,10	1.05		
Mesleki Saygınlık	Köy	32	1,88	.79	0,203	0,839
	Merkez	198	1,84	.82		
Mesleki Sorumluluk	Köy	32	1,25	.62	1,141	0,255
	Merkez	198	1,16	.39		
Mesleğin Kutsallığı	Köy	32	1,19	.40	2,863	0,057
	Merkez	198	1,05	.23		
Karara Katılma	Köy	32	1,41	.67	1,709	0,890
	Merkez	198	1,23	.51		
Fiziksel Koşullar	Köy	32	2,14	2.31	4,574	0,000*
	Merkez	198	1,69	3.17		
İşin Niteliği	Köy	32	2,41	2.14	2,016	0,045*
	Merkez	198	2,23	2.49		
Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe	Köy	32	1,28	.98	1,723	0,093
	Merkez	198	1,12	.66		
Özlük Hakları	Köy	32	1,84	1.26	-,825	0,411
	Merkez	198	1,89	1.16		
Ücret	Köy	32	2,63	.55	1,929	0,055*
	Merkez	198	2,36	.73		
Ödül	Köy	32	1,68	.97	2,415	0,017*
	Merkez	198	1,47	.91		

Yönetici Tutumları	Köy	32	1,70	1,43	-,592	0,554
	Merkez	198	1,78	1,51		
Denetim ve Denetleyici Tutumları	Köy	32	2,59	1,25	-,030	0,976
	Merkez	198	2,59	1,73		
Mesleki Gelişim ve Yükselme	Köy	32	1,76	1,30	2,625	0,009*
	Merkez	198	1,56	1,15		
Okul İçi İletişim ve Uyum	Köy	32	1,40	1,18	-,280	0,780
	Merkez	198	1,42	1,20		
Veli Tutumları	Köy	32	1,78	1,60	1,407	0,161
	Merkez	198	1,59	1,36		
Öğrenci Profillerindeki Farklar	Köy	32	2,42	.88	-1,253	0,211
	Merkez	198	2,67	2,29		

Sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin “görev yeri” değişkeni yönünden değerlendirilmesi sonucunda, köylerde görev yapan sınıf öğretmenleri ile ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenleri arasında, “Fiziksel Koşullar”, “İşin Niteliği”, “Ücret”, “Ödül” ve “Mesleki Gelişim ve Yükselme” faktörleri açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5

Yaş Değişkenine Gore Motivasyonu Etkileyen Etmenlere İlişkin Anova Testi Sonuçları

Motivasyonu Etkileyen Faktörler	Varyans Kaynakları	Kar. Top.	Serb. Der.	Kar. Ort.	F	P	Fark (Scheffe)
Mesleki İdeal ve Meslek Sevgisi	Gruplar Arası	0,85	2	0,42	0,325	0,723	
	Gruplar İçi	298,20	227	1,31			
	Toplam	299,06	229				
Mesleki Saygınlık	Gruplar Arası	0,75	2	0,37	0,568	0,568	
	Gruplar İçi	150,91	227	0,66			
	Toplam	151,67	229				
Mesleki Sorumluluk	Gruplar Arası	6,70	2	3,35	0,180	0,835	
	Gruplar İçi	42,32	227	0,18			
	Toplam	42,38	229				
Mesleğin Kutsallığı	Gruplar Arası	0,11	2	5,75	0,821	0,441	
	Gruplar İçi	15,90	227	7,00			
	Toplam	16,02	229				
Karara Katılma	Gruplar Arası	0,58	2	0,29	1,017	0,363	
	Gruplar İçi	65,28	227	0,28			
	Toplam	65,86	229				
Fiziksel Koşullar	Gruplar Arası	140,68	2	70,34	7,226	0,001*	1-3 2-3
	Gruplar İçi	2209,70	227	9,73			
	Toplam	2350,38	229				
İşin Niteliği	Gruplar Arası	69,34	2	34,67	5,930	0,003*	1-3 2-3
	Gruplar İçi	1327,28	227	5,84			
	Toplam	1396,63	229				
Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe	Gruplar Arası	3,70	2	1,85	3,614	0,029*	1-3

	Gruplar İçi	116,19	227	0,51			
	Toplam	119,89	229				
Özlük Hakları	Gruplar Arası	4,79	2	2,39	1,732	0,179	
	Gruplar İçi	314,42	227	1,38			
	Toplam	319,22	229				
Ücret	Gruplar Arası	4,27	2	2,13	4,292	0,015*	2-3
	Gruplar İçi	112,92	227	0,49			
	Toplam	117,20	229				
Ödül	Gruplar Arası	2,31	2	1,15	1,330	0,267	
	Gruplar İçi	197,66	227	0,87			
	Toplam	199,98	229				
Yönetici Tutumları	Gruplar Arası	0,77	2	0,38	0,171	0,843	
	Gruplar İçi	514,10	227	2,26			
	Toplam	514,87	229				
Denetim ve Denetleyici Tutumları	Gruplar Arası	2,62	2	1,31	0,467	0,628	
	Gruplar İçi	637,57	227	2,80			
	Toplam	640,19	229				
Mesleki Gelişim ve Yükselme	Gruplar Arası	2,70	2	1,35	0,950	0,388	
	Gruplar İçi	323,53	227	1,42			
	Toplam	326,24	229				
Okul İçi İletişim ve Uyum	Gruplar Arası	0,16	2	8,18	0,056	0,945	
	Gruplar İçi	329,58	227	1,45			
	Toplam	329,74	229				
Veli Tutumları	Gruplar Arası	0,70	2	0,35	0,176	0,839	
	Gruplar İçi	451,14	227	1,98			
	Toplam	451,84	229				
Öğrenci Profillerindeki Farklar	Gruplar Arası	23,65	2	11,82	2,573	0,079	
	Gruplar İçi	1043,40	227	4,59			
	Toplam	1067,06	229				

Tablo 5’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu etkileyen faktörlerin “Yaş” değişkeni yönünden değerlendirilmesi sonucunda, “1-3 ve 2-3” yaş grubundaki sınıf öğretmenleri arasında, “Fiziksel Koşullar” ve “İşin Niteliği” faktörleri; “1-3” yaş grubundaki sınıf öğretmenleri arasında “Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe” faktörü; “2-3” yaş grubundaki sınıf öğretmenleri arasında ise “Ücret” faktörü açısından anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Aralarında anlamlı farklılıklar olan faktörlerle ilgili bulgular (frekans değeri, aritmetik ortalama ve standart sapma), Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6

Anlamlı Farklılıkların Olduğu Grupları Belirlemeye İlişkin Dağılım Tablosu

Faktör	Grup	n	\bar{x}	s
Fiziksel Koşullar	1 21-30 yaş	56	1,87	3.30
	2 31-40 yaş	83	1,85	2.80
	3 41 yaş-daha fazla	91	1,60	3.27
	Toplam	230	1,76	3.20
İşin Niteliği	1 21-30 yaş	56	2,34	2.6
	2 31-40 yaş	83	2,33	2.22
	3 41 yaş-daha fazla	91	2,12	2.46
	Toplam	230	2,25	2.46

Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe	1	21-30 yaş	56	1,25	.95
	2	31-40 yaş	83	1,21	.69
	3	41 yaş-daha fazla	91	1,10	.54
	Toplam		230	1,14	.72
Ücret	1	21-30 yaş	56	2,39	.76
	2	31-40 yaş	83	2,57	.57
	3	41 yaş-daha fazla	91	2,25	.78
	Toplam		230	2,40	.72

Tablo 6’da görüldüğü gibi, genel olarak sınıf öğretmenlerinin yaşları ilerledikçe, “Fiziksel Koşullar” ve “Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe” daha yüksek oranda motive eden faktörler; “Ücret” ve “İşin Niteliği” ise motivasyonlarını daha düşük oranda azaltan faktörler olarak tespit edilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Çağdaş eğitim sisteminin en belirleyici unsurlarından biri olan öğretmenlerin, mesleklerine ilişkin sahip oldukları yeterliklerin belirlenmesi ve geliştirilmesi önem arz etmektedir (Kutluca, 2018). Bu anlamda çalışma bulguları incelendiğinde cinsiyete göre sınıf öğretmenlerinin motivasyon durumları incelendiğinde “Mesleki Saygınlık”, bayan sınıf öğretmenlerini, erkek sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, öğretmenliğin toplumda gittikçe daha çok bayan mesleği olarak kabul edilmesi ve bu nedenle bayan sınıf öğretmenlerinin mesleklerini daha saygın bulmalarından kaynaklanıyor olabilir. “Ücret”, erkek sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu bayan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda azaltan bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, toplumda erkek sınıf öğretmenlerinin maddi sorumluluklarının daha fazla olması ve bu nedenle aldıkları ücreti daha yetersiz bulmalarından kaynaklanıyor olabilir. “Ödül”, bayan sınıf öğretmenlerini erkek sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Sabancı (1999)’nın araştırma sonuçlarına göre de bayan öğretmenler teşekkür, takdir, hizmet şeref belgelerine erkek öğretmenlere oranla daha fazla önem vermektedirler. Bu farklılık, çalışmalarını ödüllendirilen, takdir edilen bayan sınıf öğretmenlerinin erkek sınıf öğretmenlerine göre daha çok hoşnut olmasından ve kendilerini değerli hissetmelerinden kaynaklanıyor olabilir. “Denetim ve Denetleyici Tutumları”, erkek sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu bayan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda azaltan bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, erkek sınıf öğretmenlerin denetlenmekten, müfettişlerin kendilerine karşı tutumları ve eleştirilerinden daha fazla rahatsız olmalarından kaynaklanıyor olabilir. “Mesleki Gelişim ve Yükselme”, bayan sınıf öğretmenlerini erkek sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda

motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, bayan sınıf öğretmenlerinin kendilerini mesleklerinde daha çok geliştirdiklerine inanmaları ve yükselme olanaklarını yeterli bulmalarından kaynaklanıyor olabilir. “Veli Tutumları”, bayan sınıf öğretmenlerini erkek sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, veli toplantılarına genel olarak öğrencilerin anneleri katıldığından, bu velilerin bayan bir öğretmene karşı daha yakın ve rahat davranmaları ve bu sayede bayan sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin velileri ile daha iyi bir diyalog kurmalarından kaynaklanıyor olabilir.

“Fiziksel Koşullar”, ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerini, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin içinde buldukları fiziksel koşulların, teknolojik yetersizliklerin ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha kötü seviyede olmasından kaynaklanıyor olabilir. “İşin Niteliği”, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu, ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda azaltan bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin çalışma şartlarının, ilçe merkezinde görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha zor olması ve olanaklarının daha kısıtlı olmasından kaynaklanıyor olabilir. “Ücret”, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu, ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda azaltan bir faktör olarak tespit edilmiştir.

Bu farklılık, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, içinde çalıştıkları şartların daha zor olması nedeniyle daha yüksek bir ücret hak ettiklerini düşünmeleri, ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha yüksek bir ücret beklentisine sahip olmalarından kaynaklanıyor olabilir. “Ödül”, ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerini, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Bu farklılık ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaptıkları çalışmaların, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin yaptıkları çalışmalardan daha fazla ödüllendirilmesi ve ödüllerin dağıtımında köylerde çalışan sınıf öğretmenlerinin ihmal edilmesinden kaynaklanıyor olabilir. “Mesleki Gelişim ve Yükselme” ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerini, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerine nazaran daha yüksek oranda motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Yalın (2002)’ın araştırma sonuçlarına göre de merkezde çalışan öğretmenler, periferde çalışanlara oranla, hizmet içi eğitimleri daha yeterli

bulmaktadırlar.Bu farklılık, köylerde görev yapan sınıf öğretmenlerinin, ulaşım sıkıntısı, zamanında haberdar edilmeme, ihtiyaca yönelik olmaması, vb. nedenlerle hizmet içi eğitim kurslarına katılmakta güçlük çekmeleri, kendilerini geliştirme imkanlarının olmaması ayrıca meslekte yükselme, terfi olanaklarının ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine göre daha az olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Genel olarak sınıf öğretmenlerinin yaşları ilerledikçe, “Fiziksel Koşullar” ve “Mesleki Yeterlilik ve Tecrübe” daha yüksek oranda motive eden faktörler; “Ücret” ve “İşin Niteliği” ise motivasyonlarını daha düşük oranda azaltan faktörler olarak tespit edilmiştir.

Özkal ve Gökdağ (1999)’ın araştırma sonuçlarında da 41 yaş üzeri öğretmenlerin öğretmen etkililiği boyutunda güdü düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Bu farklılık, sınıf öğretmenlerinin yaşları ilerledikçe, mesleklerini benimsemeleri, uyum sağlamaları, olumsuz koşullardan daha az etkilenmeleri, genellikle daha merkezi ve fiziksel koşulları daha iyi okullarda görev yapmaları, ayrıca, deneyimlerine bağlı olarak kendilerini daha yeterli görmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Diğer taraftan, genç öğretmenlerin iş koşullarına dair daha idealist beklentilere sahip olmaları ve bu beklentilerine ulaşamamaları nedeniyle uğradıkları hayal kırıklığı, motivasyonlarını azaltıyor olabilir.

Çalışmamızda yer alan diğer bulgularla ilgili olarak Meslek Sevgisi ile ilgili bulgular, daha önce yapılmış olan araştırma sonuçları ile (Koçak, 2002; Özkal ve Gökdağ, 1999; Erçelebi, 1997) uyum göstermektedir. Ödül, Mesleki Gelişim, Koçak (2002)’ in yaptığı araştırma sonucunda da sınıf öğretmenlerini motive eden bir faktör olarak tespit edilmiştir. Ücret , daha önce yapılmış olan bir çok araştırma sonuçlarında da yetersiz bulunmuş ve motivasyonu azaltan bir unsur olarak tespit edilmiştir (Koçak, 2002; Atmaca,2004; Özgen, 2004; Writer, 2003; Özkal ve Gökdağ,1999; Erçelebi, 1997). Denetim ve Denetleyici Tutumları, daha önce yapılmış araştırma sonuçlarına göre de yetersiz, antidemokratik ve motivasyonu azaltıcı bir faktör olarak değerlendirilmiştir (Atmaca, 2004; Özgen, 2004; Erçelebi, 1997; Memişoğlu, 2004; Ağaoğlu, 1999). Mesleki Saygınlık, Koçak (2002)’ın araştırma sonucuna göre de sınıf öğretmenlerini yeterli seviyede motive edememektedir. Fiziksel Koşullar faktörü ile ilgili bulgular, Atmaca (2004) ve Özgen (2004)’in araştırma sonuçlarına göre zıt bir durum sergilemektedir. Bu durum bölgesel farklılıklardan kaynaklanıyor olabilir.

Sonuç olarak, araştırmada elde edilen veriler ışığında, sınıf öğretmenlerinin motive eden faktörleri artırmak için yapılabilecek öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur:

1. Sınıf öğretmenlerinin ücretlerinde iyileştirmelere gidilmelidir.
2. Sınıf öğretmenlerini denetim ölçütlerinin yeniden düzenlenerek, mesleki gereksinimleri saptanmalı, eğitimin amaçlarına uygun, gerçekçi ve uygulanabilir isteklerde bulunulmalı, denetleyicilerin etkili denetimsel davranışları sergileyebilmeleri için, hizmet içi eğitime tabi tutularak, kendilerini yenilemeleri, geliştirmeleri, daha çok rehberlik rollerini öne çıkarmaları, yapıcı eleştirilerde bulunmaları, rencide edici tutumlardan uzak durmaları sağlanmalıdır.
3. Köylerde bulunan okulların fiziksel koşulları iyileştirilmeli, buralarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim olanakları artırılmalı, içinde çalıştıkları şartların güçlüğü nedeniyle, ücretlerinde ilçe merkezlerinde görev yapan sınıf öğretmenlerine oranla daha fazla artışa gidilmeli, ödüllendirmelere daha sık yer verilmelidir.

KAYNAKLAR

- Ağaoğlu, E. İlköğretim Denetçilerinin Mesleki Rehberlik Görevlerine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri. *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 3*. Anadolu Üniversitesi Yayınları. No: 1076.
- Aşan, Ö. (2001). *Yönetim ve Organizasyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Atmaca, F. (2004). *Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyon Durumlarının İncelenmesi (Ağrı İli Örneği)*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Çiçek, F., Başaran, S., Demirbaş, A., Cemalettin, M. (2001). *Çağdaş Öğretmen Profili*. Ankara: MEB-EARGED.
- Dinçer, S., Doğanay, A. (2016). Öğretim Materyallerine İlişkin Motivasyon Ölçeği (ÖMMÖ) Türkçe Uyarlama Çalışması. *İlköğretim Online*, 15 (4), 1131-1148.
- Erçelebi, H. (1997). İlkokul Öğretmenlerinin Mesleki Doyumu. *Yaşadıkça Eğitim*. 50, 13-17.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. (10. Basım)*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kutluca, A., Y. (2018). Öğretmen Öz-Yeterliğinin Motivasyon ve Epistemolojik ve Pedagojik İnanç Sistemleri Açısından İncelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*. 7 (2). 175-192.
- Koçak, Y. (2002). *İlköğretim Okullarında Öğretmen Motivasyonu (Keçiören İlçesi Örneği)*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Memişoğlu, S. P. (2004). İlköğretim Müfettişlerinin Denetimsel Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*. Cilt 29,Sayı131 (30-39)
- Özgen, B. (2004). *Sınıf Öğretmenlerinin Motivasyon Durumlarının İncelenmesi (Trakya Yöresi Örneği)*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Özkal, N. ř. ve Gökdağ, M. (1999). İlkokul Öğretmenlerinin Stres Kaynaklarına İlişkin Algıları ve Güdü Düzeyleri Arasındaki İlişkiler. *4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri 4*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.No: 1076.

- Ünal, S. (1991). *Eğitim ve Öğretimin Niteliğinin Geliştirilmesinde Öğretmenin Rolü. Eğitimde Arayışlar 1.Sempozyumu: Eğitimde Nitelik Geliştirme Bildiri Metinleri*. İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.No:1.
- Sabancı, A. (1999). Ödül Sisteminin İlköğretim Okullarındaki Öğretmenler ve Müdür Yardımcıları İçin Önem Derecesi, Gereksinimleri Karşılama ve İş Doyumu Sağlama Düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*.Yıl 5, Sayı 19 (364-391).
- Sarı, M., Canoğulları, E., Yıldız, E. (2018). Öğretmenlerin Okul Yaşam Kalitesi Algıları İle Mesleki Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Dergisi*, Sayı:47, 387-409.
- Writer, S. (2002). *Why Pakistan's Primary School Teachers Lack Motivation?* İnternette 21.11.2004 tarihinde elde edilmiştir. [www.yespakistan.com / education / teacher_motivation.asp](http://www.yespakistan.com/education/teacher_motivation.asp).
- Yalın, M. (2002). İlköğretim Birinci Kademe Öğretmenlerinin Problemleri ve Çözüm Önerileri. *Eğitim Araştırmaları*. Ekim 2002.Yıl:3.Sayı:9.Anı Yayıncılık

SPORTIVE

Journal of SPORTIVE

<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Millî Güreşçilerin Yüksek Beklentilere Başarısız Sonuçlara ve Başarısızlık Korkusuna İlişkin Düşünceleri

Mehtap YILDIZ¹ Özer YILDIZ²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü
(ORCID ID: 0000-0001-8553-7154)

²Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü
(ORCID ID: [0000-0002-2470-5457](https://orcid.org/0000-0002-2470-5457))

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi:21.02.201

Kabul Tarihi: 07.03.201

Online Yayın Tarihi: 30.03.201

Öz

Bu araştırmanın amacı, millî güreşçilerin yüksek beklentiler, başarısız sonuçlar ve başarısızlık korkusuna ilişkin düşüncelerinin belirlenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma grubunu 11 erkek millî güreşçi oluşturmuştur. Verileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu'nda 5 soru, 'Görüşme Formu'nda, standartlaştırılmış 3 açık uçlu soru yer almıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde kendilerinden yüksek beklentilerin olmasının kendilerini olumlu yönde etkilediği, başarısızlık korkusunun performanslarını olumsuz etkilediği, başarısız sonuçların ise sonraki turnuvalara daha hırslı hazırlanmalarına neden olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güreş, Millî, Beklenti, Başarısızlık, Korku

National Wrestlers' Thoughts about High Expectations Unsuccessful Results and Fear of Failure

Abstract

The aim of this research is to determine the national wrestlers' thoughts about high expectations, unsuccessful results and fear of failure. In research, standardized open-ended interview technique from qualitative research methods was used. The research group consisted of 11 male national wrestlers. In order to collect the data, 5 questions in the 'Personal Information Form', 3 open-ended questions in the 'Interview Form' prepared by the researchers were included. Content analysis method was used for data analysis. As a result of the research, it has been determined that national wrestlers have high expectations before an important tournament, they have a positive impact on their performance, the fear of failure adversely affects performances and the unsuccessful results lead to more ambitious preparation for the next tournaments. It is suggested that further researches should be done by using quantitative and qualitative methods together with elite athletes in different branches.

Keywords: Wrestling, National, Expectation, Failure, Fear

Sorumlu Yazar: Özer YILDIZ, E-mail: oyildiz74@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlar hayatlarının farklı dönemlerinde çeşitli korkular ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu korkular onların hayatlarını olumsuz etkilemekte, insanlar bu korkular ile yüzleşmekte ve başa çıkabilmekte büyük sıkıntılar yaşamaktadırlar. Spor yapan insanların amatör ve profesyonel düzeyde yoğunluğu farklılaşabilen korkular ile mücadele etmek zorunda oldukları bilinen bir gerçektir.

Sporcular için performans var olan kapasitesi değil, bu kapasitenin müsabakaya yansımadır. Bir sporcunun fiziksel ve teknik kapasitesi ne kadar yüksek olursa olsun eğer var olan bu potansiyelini müsabakalara yansıtamıyorsa, fiziksel ve teknik kapasitesinin hiçbir önemi olmamaktadır. Günümüzde yüksek performans sporlarında sporcular ağır fiziksel ve psikolojik zorlanmalar ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle, bir sporcunun başarı ve başarısızlık durumlarında tepkileri kontrol edilmelidir. Özellikle sporcu başarısızlık durumunda başarısızlığın nedenlerini kendisinden başkalarında arıyorsa istenilen seviyede bir gelişme kaydedememiş demektir. Bu tip sporcular başarı durumunda ise başarının merkezinde kendilerini görmektedir (Başer, 1996).

Sporcuların hayatlarında olumsuz düşüncelerin ortaya çıktığı çok çeşitli durumlar bulunmaktadır. Bu olumsuz düşünceler sporcuların performansını düşürdüğü gibi çözüm yollarının kapanmasına da neden olmaktadır (Suinn, 1996). Özellikle elit sporcular sürekli olarak hazırlık dönemi, müsabaka dönemi, antrenmanlar, beslenme, dinlenme gibi süreçleri yaşamaktadır. Bu süreçler sporculardan beklentileri ve medya baskısını arttırmakta ve başarılı olmaları beklenmektedir. Bununla birlikte sporcuların müsabaka ve performansı ile ilgili olmayan kaybetme, rakipler, aile, arkadaşlar gibi durumları düşünmeleri performanslarını olumsuz etkilemektedir. Ancak sporcularda kendine güvenin geliştirilmesi onların kaygı ve stres ile baş etmelerinde, motivasyonlarının artmasında, başarısızlık ile mücadele etmelerinde önemlidir. Ayrıca kendine güven ve kendi kendini yönetebilme, performansı olumlu etkilemektedir (Konter, 1998). Bu nedenle, elit sporcuların performansını olumsuz etkileyebilecek durumların tespit edilmesi çözüm odaklı stratejilerin belirlenmesi gerekmektedir.

Sporun içinde var olan mücadele etme, yarışma ve üst düzey performansa ulaşma arzusu beraberinde başarılı olma duygusunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak bu süreç psikolojik açıdan sporcular üzerinde olumsuz duyguların oluşumuna ve başarısızlık korkusunun da ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Conroy (2001) başarısızlık korkusunun nedenlerini utanma ve mahcubiyet, kendine olan saygıyı kaybetme, sosyal ilgiyi kaybetme, belirsiz bir gelecek ve diğer bireyleri üzme olarak belirtmiştir.

Bu araştırmanın amacı, millî güreşçilerin yüksek beklentiler, başarısız sonuçlar ve başarısızlık korkusuna ilişkin düşüncelerinin belirlenmesidir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme tekniği kullanılmıştır. Bu yöntem, bazı bireylerden yoğun, bazılarında az ve yüzeysel bilgiye ulaşılmasına neden olabilecek “yanlılık veya öznelliği azaltmasının yanı sıra, araştırmada birden fazla görüşmecinin kullanılacağı durumlarda etkili bir şekilde kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu nedenle millî güreşçilerin bu sporda ne tür deneyimler yaşadıkları ortaya çıkarılmaya ve ortak yanları anlaşılmasına çalışılmıştır (Creswell, 2007).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 11 erkek millî güreşçi oluşturmuştur. Görüşmeye dâhil edilen 11 millî güreşçi, veri setinde takma adlar ile kodlanarak (Tablo 1) verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Verileri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan ‘Kişisel Bilgi Formu’nda 5 soru, ‘Görüşme Formu’nda, standartlaştırılmış 3 açık uçlu soru yer almıştır.

Görüşme formunun kapsam geçerliği spor bilimleri alanından üç, Türkçe eğitimi ile ölçme ve değerlendirme alanından bir öğretim elemanının görüş ve değerlendirmeleri yoluyla sağlanmıştır. Ayrıca uygulanacağı örnekleme benzer 4 millî sporcu ile görüşmeler yapılmış ve görüşme formunun kullanılabilir bir yapıda olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın amacına hizmet eden en iyi 3 soru araştırmaya katılan millî güreşçilere uygulanmıştır. Görüşmeler 27-28 Aralık 2017 tarihinde Rize’de gerçekleştirilen Türkiye Büyükler Grekoromen Güreş Şampiyonasında millî güreşçilerden izin ve randevu alınarak gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ortalama 5-10 dk arasında sürmüştür.

Verilerin Analizi

Miles ve Huberman (1994)'a göre nitel çözümleme nedenselliği değerlendirmede çok güçlü bir yöntemdir (Punch, 2005). Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, kontrollü yorum yapma, yazılı metinden hareketle yazılı olmayan mesajlara ulaşabilme, önceden belirlenmiş ölçütlerle inceleme, anlam çıkarma olarak açıklanabilir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). İçerik analizi nitel materyaldeki temel tutarlılıkları ve anlamları belirlemek amacıyla nitel veri indirgeme ve anlamlandırma süreci olarak ifade edilmektedir (Patton, 2018). Bu nedenle iki araştırmacı ve bir uzman tarafından nitel veriler ayrı ayrı kodlanarak tema oluşturma sürecine başlanmıştır. Okumalar ve kodlamalar sonucunda görüş birliği sağlanan temalar ve görüş ayrılığı belirlenen temalar tespit edilmiştir.

Verilerin güvenilirlik hesaplaması Miles ve Huberman (1994)'ın *Görüş birliği sağlanan tema / Görüş birliği + Görüş ayrılığı sağlanan tema X 100* formülü yoluyla hesaplanmıştır (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Temaları belirleyen araştırmacılar arasındaki uyumu ölçmek amacıyla kullanılan formülün % 70 ve üzerinde olması gerekmektedir. Temaların uygunluğu konusunda $15/16 \times 100 = 93.7$ oranında görüş birliğine varılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de araştırmaya katılan millî güreşçilerin yaşına, kaç kez millî olduğuna, öğrenim durumuna, uluslararası ve ulusal müsabakalarda derecesi olup olmadığına ve görüşme tarihine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Yaşına, Kaç Kez Millî Olduğuna, Öğrenim Durumuna, Uluslararası ve Ulusal Müsabakalarda Derecesi Olup Olmadığına ve Görüşme Tarihinin İlişkin Veriler

Katılımcıların Takma İsimleri	Yaş	Öğrenim Durumu	Kaç Kez Millî Olduğu	Uluslararası Müsabakalarda derecesi	Ulusal Müsabakalarda derecesi	Görüşme Tarihi
Cihan	23	Lise	33	Var	Var	27.12.2017
Hüseyin	32	Besyo	20	Var	Var	27.12.2017
Ali	34	Besyo	11	Yok	Yok	27.12.2017
Mehmet	31	Besyo	19	Var	Var	27.12.2017
Sinan	34	Besyo	20	Yok	Var	27.12.2017
Mert	27	Besyo	17	Var	Var	27.12.2017
Adnan	29	Besyo	17	Yok	Var	28.12.2017
Tekin	32	Besyo	9	Yok	Yok	28.12.2017
Musa	34	Besyo	18	Yok	Var	28.12.2017
Efe	29	Besyo	13	Yok	Yok	28.12.2017

Özkan	28	Besyo	17	Yok	Var	28.12.2017
-------	----	-------	----	-----	-----	------------

Tablo 1’de araştırma grubunun yaş aralığının 23 ile 34 arasında değiştiği, öğrenim durumu açısından 1 sporcunun lise mezunu, 10 sporcunun ise beden eğitimi ve spor yüksekokulu mezunu olduğu, millî olma açısından en az millî olan sporcunun 9, en fazla millî olan sporcunun 33 kez millî olduğu, uluslararası müsabakalarda 4 sporcunun derecesinin olduğu, 7 sporcunun ise derecesinin olmadığı, ulusal müsabakalarda 8 sporcunun derecesinin olduğu, 3 sporcunun ise derecesinin olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 2’de araştırmaya katılan millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde yüksek beklentilerin olması ve favori gösterilmenin performansa etkisine yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2. Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde yüksek beklentilerin olması ve favori gösterilmenin performansa etkisine yönelik düşüncelerine ilişkin bulgular

K	Temalar				
	Açıklamalar ile ilgilenmeme	İyi olduğunu hissetme	Özgüven artışı	Moral artışı	Kazanma duygusu artışı
Cihan	√				
Hüseyin		√			
Ali			√		
Mehmet			√		
Sinan			√		
Mert		√			
Adnan		√			
Tekin			√		
Musa				√	
Efe				√	
Özkan					√
Frekans	1	3	4	2	1

Özgüven artışı

Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde kendilerinden yüksek beklentilerin olmasına ve favori gösterilmelerinin performanslarına etkisine yönelik düşüncelerinde özgüven artışı Ali “*Olumlu etkiler ve özgüvenimiz artar.*”, Sinan “*Sevinirim, kendimle gurur duyarım bana güvendikleri için.*”, Tekin “*Kendime güvenirim çünkü arkamda duran insanlara bakarım.*” yorumlarını yapmışlardır.

İyi olduğunu hissetme

Millî güreşçilerin yüksek beklentiler ve favori gösterilmelerine yönelik Hüseyin “*Çok iyi etkiler iyi olduğumu hissederim.*” şeklinde cevap vermiştir.

Moral artışı

Millî güreşçilerden Musa “Benim moralim tavan yapar. Maça çıktığım zaman benden beklentileri olan kişilerin yüzünü kara çıkarmamak için elimden gelen her şeyi sarf ederim.” demiştir.

Bu temaların yanı sıra millî güreşçiler bu tür açıklamalar ile ilgilenmeyeceğini ve kazanma duygusunun daha çok artacağını ifade etmişlerdir.

Tablo 3’te araştırmaya katılan millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde başarısızlık korkusunun performansa etkisine yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde başarısızlık korkusunun performansa etkisine ilişkin bulgular

K	Temalar					
	Endişe duymama	Çok çalışarak korku hissetmeme	Kötü duygular hissetme	Hata yapmamaya çalışma	Motive olma	Güçsüz hissetme
Cihan	√					
Hüseyin		√				
Ali			√			
Mehmet				√		
Sinan			√			
Mert			√			
Adnan					√	
Tekin						√
Musa					√	
Efe	√					
Özkan			√			
Frekans	2	1	4	1	2	1

Kötü duygular hissetme

Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde başarısızlık korkusunun performansa etkisine yönelik görüşlerinde Ali “Etkiler tabii ki de olumsuz etkiler. İçimde kötü duygular oluşur.”, Mert “Etkiler çünkü başarısız olmak çok kötü bir duygudur.” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Endişe duymama

Millî güreşçilerin başarısızlık korkusunun performansa etkisine yönelik görüşlerinde Efe “Etkilemez. Sebebi ise o duyguya kapılmamam, bu konuda endişe duymamamdır.” cevabını vermiştir.

Motive olma

Millî güreşçilerin başarısızlık korkusunun performansa etkisine yönelik görüşlerinde Adnan “Hiçbir duygu etkilemez çünkü kendimi şampiyonluk için motive edebilirim.” yorumunu yapmıştır.

Bu temaların yanı sıra millî güreşçiler çok çalışarak etkilenmeyeceğini, hata yapmamak için çalışacağını ve kendini güçsüz hissettiğinden rakibin kendisini yeneceğine inanacağını belirtmişlerdir.

Tablo 4’te araştırmaya katılan millî güreşçilerin önemli bir turnuva sonunda alınacak başarısız sonucun sonraki turnuvalarda performansa etkisine yönelik düşüncelerine ait bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Millî güreşçilerin önemli bir turnuva sonunda alınacak başarısız sonucun sonraki turnuvalarda performansa etkisine ilişkin bulgular

K	Temalar			
	Mücadeleye yönelme	Önüme bakma	Tekrar yenileceğini düşünme	Hatalarını telafi etmeye çalışma
Cihan	√			
Hüseyin	√			
Ali		√		
Mehmet	√			
Sinan	√			
Mert	√			
Adnan			√	
Tekin	√			
Musa	√			
Efe	√			
Özkan				√
Frekans	8	1	1	1

Mücadeleye yönelme

Millî güreşçilerin önemli bir turnuva sonunda alınacak başarısız sonucun sonraki turnuvalarda performansa etkisine yönelik düşüncelerinde Cihan “Her zaman beni daha iyiye tetikler.”, Mehmet “Azimle çalışıp başarılı olmak için uğraşırım.”, Sinan “Bu turnuvada yeneceğim diyerek hırslanırım.”, Musa “Aslında olumlu bir şekilde etkiler çünkü diğer şampiyonaya kadar çok çalışırım ve o şampiyonada şampiyon olmayı hedeflerim.” şeklinde cevaplar vermişlerdir.

Bu temaların yanı sıra millî güreşçiler o turnuvayı geride bırakarak önüne bakacağını, tekrar yenileceği düşüncesinin oluşacağını ve bu süreçte hataları telafi etmeye çalışacağını ifade etmişlerdir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde kendilerinden yüksek beklentilerin olması, başarılı olacaklarının söylenmesi ve favori gösterilmelerinin performanslarına etkisine yönelik düşüncelerinde, böyle bir durumun güreşçilerde kendilerine destek olan ve güvenen insanları görmeleri nedeniyle kendine güven duygusunun artmasına sebep olacağını, kendisini manevi açıdan daha iyi hissedeceğini belirtmişlerdir. Bu sonuç, özellikle elit sporcuları favori göstermenin ve onlara iyi dereceler elde edeceği duygusunu hissettirmenin olumlu yansıdığı şeklinde açıklanabilir. Bu durumun özellikle millî sporcularda olması normal karşılanabilir. Çünkü üst düzey sporcuların hem kendileri hem de çevresindeki kişiler potansiyelerinin farkında olmakta, neyi yapıp yapamayacaklarını bilmektedirler. Olağan dışı durumlar haricinde bu sporcuların beklentileri karşılayabildiği söylenebilir. Bu nedenle üst düzey sporlarda sporculara başarılı olacağını doğru bir şekilde ifade edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Erdoğan vd., (2014) iletişimin ve motivasyonun performansı etkilediğini saptamışlardır. Can vd., (2010) sporcuların destek algısı ile başarı motivasyonu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. McClure vd., (2011) başarıya neden olan etmenler arasında aile ve öğretmenin önemli bir yeri olduğunu tespit etmişlerdir.

Araştırma bulgularının aksine Sagar ve Lavalleye (2010) ailelerin çocuklarına sporda başarılı olacaklarını düşünerek yüksek beklentiler içerisinde olmalarının çocuklarının yaptıkları sporda ilerlemelerine olumsuz olarak yansıtacağını belirlemişlerdir.

Millî güreşçilerin önemli bir turnuva öncesinde başarısızlık korkusunun performansa etkisine yönelik düşüncelerinde başarısızlık korkusunun performansı etkileyeceğine ilişkin görüşlerin daha sık ifade edildiği görülmektedir. Başarısızlık korkusunun çok fazla deneyime sahip, bir çok turnuva görmüş ve derece elde etmiş elit sporcuların bile performansına etkisi olduğu söylenebilir. Conroy vd., (2002) başarısızlık korkusunun yüksek düzeyde endişeye, spor kaygısına neden olduğunu belirlemişlerdir. Passer (1983) başarısızlık korkusu ve olumsuz değerlendirilme korkusunun müsabakalarda önemli bir tehdit unsuru olduğu sonucuna varmıştır. Sagar vd., (2010) başarısızlık korkusunun spor performansı ve kişilerarası davranışları etkilediğini saptamışlardır. Sagar vd., (2009) başarısızlık korkusunun sporcuların performansını etkilediğini tespit etmişlerdir. Conroy (2004) sporcuların başarısızlık korkusunun arkasında utanma ve mahcubiyet duygularının olduğunu belirlemiştir. Correia vd., (2017) takım sporu

yapan sporcuların önemli bireyleri üzme ve bu bireylerin ilgisini kaybetme korkusunu daha fazla hissettikleri sonucuna varmışlardır. Stoeber ve Becker (2008) sporda mükemmel olabilmek için mücadele etmenin başarı ve başarısızlık ile ilişkili olduğunu saptamışlardır.

Ancak bununla birlikte başarısızlık korkusunun performansını etkilemediğini ifade eden millî güreşçilerde olmuştur. Bu durum yaş ve tecrübe artışı ile birlikte üst düzey sporcularda başarısızlık korkusunun olamayacağı veya sporcuların bu korkunun üstesinden gelebilecek stratejileri geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir. Correia vd., (2017) başarısızlık korkusunun cinsiyete, yaşa ve spor branşına göre sporcular tarafından farklı şekillerde değerlendirildiğini belirlemişlerdir. Wikman vd., (2014) başarısızlık korkusunun, başarı deneyimleri sonucunda değiştirilebilecek bir durum olduğunu tespit etmişlerdir.

Millî güreşçiler önemli bir turnuva sonunda alınacak başarısız sonucun sonraki turnuvalarda performansa etkisine yönelik düşüncelerinde başarısız sonuçların elit sporcuların bir sonra yapılacak turnuvalara daha hırslı ve daha güçlü bir şekilde hazırlanmalarına neden olacağını ifade etmişlerdir. Bu durum üst düzey sporcuların başarısızlıkla sonuçlanan bir turnuvayı farklı bir turnuva ile ilişkilendirmedikleri, her turnuvanın farklı sonuçlar ortaya çıkarabileceğini ve disiplinli bir çalışma temposu yakaladıktan sonra yeniden başarılı bir turnuva yaşayabileceklerini düşündükleri şeklinde açıklanabilir. Salar vd., (2012) 15-18 yaş arasındaki sporcuların ulusal düzeyde başarılı olmalarında kendilerini motive etme özelliklerinin önemli olduğunu sonucuna varmışlardır. Gencer (2008) müsabakalarda başarısız olan güreşçilerin kendilerini yeteneksiz ve yeteri kadar mücadele etmeyen bir sporcu olarak görmediklerini tespit etmiştir. Güven (1996) genç sporcuların başarısızlık nedenlerini % 15.83 “moralim iyi değildi”, % 15.83 “şansım yaver gitmedi”, % 20.83 “kaderime razıyım” şeklinde ifade ettiklerini belirlemiştir.

Bundan sonra favori gösterilme, başarısız sonuçlar ve başarısızlık korkusuna ilişkin yapılacak araştırmaların farklı branşlardaki elit sporculara nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanılarak yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Başer, E. (1996). *Futbolda psikoloji ve başarı*. Ankara: Sporsal Kuram Dizisi.
- Can, Y., Güven, H., Soyer, F., Demirel, M., Bayansalduz, M. ve Şahin, K. (2010). Elit taekwondo sporcularında aile-antrenör-kulüp desteği ve başarı motivasyonu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 240-252.
- Conroy, D. E. (2004). The unique psychological meanings of multidimensional fears of failing. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 26 (3), 484-491.
- Conroy, D. E., Willow, J. P. ve Metzler, J. N. (2002). Multidimensional fear of failure measurement: The performance failure appraisal inventory. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14 (2), 76-90.
- Conroy, D.E. (2001). Progress in the development of a multidimensional measure of fear of failure: The performance failure appraisal inventory (PFAI). *Anxiety, Stress, and Coping*, 14 (4), 431-452.
- Correia, M., Rosado, A., Serpa, S. ve Ferreira, V. (2017). Fear of failure in athletes: gender, age and type of sport differences. *Revista Iberoamericana de Psicología del Ejercicio y el Deporte*. 12 (2), 185-193.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative enquiry and research design: Choosing among five approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Erdoğan, N., Zekioglu, A., ve Dorak, F. (2014). Hentbol antrenörlerine göre, sporcuların performansını psikolojik yönden etkileyen faktörler nelerdir? Nitel çalışma. *International Journal of Science Culture and Sport*. Special Issue 1, 194-207.
- Gencer, E. (2008). Yıldızlar kategorisi erkek güreşçilerde denetim odağı, benlik saygısı ve başarı ilişkisi: Ege bölgesi yıldızlar ligi örneği. Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Güven, Ö. (1996). 12-16 yaş grubu sporcuların müsabaka motivasyonu ve antrenör davranışları konusunda karşılaştıkları bazı sorunlar. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 29-40.
- Konter, E. (1998). Sporda psikolojik hazırlığın teori ve pratiği. Ankara: Spor Kitabevi.
- McClure, J., Meyer, L.H., Garisch J., Fischer, R., Weir, K. F. and Walkey, F. H. (2011). Students' attributions for their best and worst marks: Do they relate to achievement? *Contemporary Educational Psychology*, 36 (2),71-81.
- Passer, M. W. (1983). Fear of failure, fear of evaluation, perceived competence, and self-esteem in competitive-trait-anxious children. *Journal of Sport Psychology*, 5 (2), 172-188.
- Patton, M. Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Ed. M. Bütün, S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi.
- Punch, K. F. (2005). *Sosyal araştırmalara giriş* (D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, Çev.). Ankara: Siyasal Yayınları.
- Sagar, S. S. ve Lavalley, D. (2010). The developmental origins of fear of failure in adolescent athletes: Examining parental practices. *Psychology of Sport and Exercise*, 11 (3), 177-187.
- Sagar, S. S., Busch, B. K. ve Jowett, S. (2010). Success and failure, fear of failure, and coping responses of adolescent academy football players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 22 (2), 213-230.
- Sagar, S. S., Lavalley, D. ve Spray, C. M. (2009). Coping with the effects of fear of failure: A preliminary investigation of young elite athletes. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 3 (1), 73-98.
- Salar, B., Hekim, M. ve Tokgöz, M. (2012). 15-18 yaş grubu takım ve ferdi spor yapan bireylerin duygusal durumlarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (6), 123-135.
- Suinn, R. (1996). *Zihinsel antrenman kılavuzu yüksek verim için yedi aşama*. (Çev. Tanju Bağırhan). Ankara: Sporsal Kuram Dizisi.
- Stoeber, J. ve Becker, C. (2008). Perfectionism, achievement motives, and attribution of success and failure in female soccer players. *International Journal of Psychology*, 43 (6), 980-987.
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Wikman, J. M., Stelter, R., Melzer, M., Hauge, M. L. T. ve Elbe, A. M. (2014). Effects of goal setting on fear of failure in young elite athletes. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 12 (3), 185-205.

SPORTIVE

Journal of SPORTIVE

<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Basketbolda Bölgesel Şut Antrenmanlarının Şut Performansı Üzerine Etkisi

Ahmet UZUN³, Atilla PULUR²

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği B. (ORCID ID: 0000-0003-3566-9823)

² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi (ORCID ID: 0000-0003-2022-3300)

Orijinal Makale

Gönderi Tarihi:24.02.201

Kabul Tarihi: 11.03.201

Online Yayın Tarihi: 30.03.201

Öz

Bu çalışmanın amacı genç basketbolcularda bölgesel sıçrayarak şut antrenmanlarının şut performansı üzerine etkisi araştırılmıştır. Çalışmaya, Kolej Takımlarında oynayan (yaş 14,82±1,0; boy 183,44±1,1; vücut ağırlığı 68,06±5,38) 30 erkek sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Denekler, sürekli şut antrenman grubu (deney) (n=15) ve genel basketbol antrenman grubu (kontrol) (n=15) olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır. Her iki antrenman grubu, 10 hafta süre ile haftada 4 gün olmak üzere antrenman programına tabi tutulmuştur. Şut denek grubuna 60 dakikalık normal basketbol antrenmanı artı şut antrenmanları, kontrol grubuna ise 100-110 dakikalık normal basketbol antrenmanı uygulanmıştır. 10 haftalık süre içinde 2000 sıçrayarak iki sayılık atış, 2000 sıçrayarak üç sayılık atış ve Zig-Zag çalışma içinde 2000 atış (1000 tane iki sayılık, 1000 tane üç sayılık) olmak üzere toplamda 6000 hareketli halde şut kullanılmıştır. Çalışma sonunda, 5 bölgede yapılan iki, üç ve zig zag drill içinde 2&3 sayılık şut atış antrenmanlarının ön test sonuçlarında kontrol ve deney grubu arasında anlamlı farklılıklar olmadığı gösterilmiştir. Ancak son test sonuçlarına göre önemli farklılıkların ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubunun kendi içindeki ön test-son test sonuçlarına göre ise tüm bölgelerde anlamlı farklılığın olduğu ve farklılıkların bölgelere göre değişim gösterdiği belirlenmiştir (P<0.01). Sonuç olarak; özel şut antrenmanlarının sporcuların bölgesel şut performansını çok önemli ölçüde katkı sağladığı kanıtlanmıştır. Bu durum basketbolda şut antrenmanlarının bölgelere göre yapılmasının şut performansı açısından önemli olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Basketbol, Sıçrayarak Şut, Performans, Bölge

The Effect of Regional Shot Training on Shot Performance in Basketball

Abstract

The aim of this study was to investigate the effect of regional jump shot training on shot performance in young basketball players. 30 male students-athletes participated in this study voluntarily participated in College Teams (age 14,82 ± 1,0; height 183,44 ± 1,1; body weight 68,06 ± 5,38).Subjects were divided into 2 groups, consisting of continuous shooting training (experiment) (n = 15) and general basketball training group (control) (n = 15).Both training groups were subjected to a training program for 10 weeks, 4 days in a week.60 minutes of normal basketball training plus shot training and 100-110 minutes of normal basketball training were applied to the control group. During the 10-week period, 2000 jumping 2-point shots were shot in 2000 3-point shots and 2000 shots in the Zig-Zag run (1000 2-pointshots, 1000 3-point shots) and totally 6000 shots shot on move. At the end of the study, it was shown that there were no significant differences between the control and experimental groups in the pre-test results of two, three and zig-zag drill shooting training performed in 5 regions. However, according to the post-test results, significant differences were observed. In addition, according to the pre-test and post-test results of the experimental group, it was determined that there was a significant difference in all regions and the differences varied according to the regions(P<0.01). As a result; special shot training has proven to contribute significantly to the regional shot performance of athletes. This condition showed that shot training is important in terms of shot performance

Keywords: Basketball, Jump Shot, Performance, Zone

³ Sorumlu Yazar: Ahmet UZUN; E-mail: ahmetuzun42@gmail.com

GİRİŞ

Şut, basketbolda oyun içerisinde uygulanan fiziksel beceriler içinde geliştirilmesi en zor ve bir oyunun sonucunun, skor getirisinin belirlenmesinde, oyunun kazanılmasında ve üstünlük kurulmasında en önemli belirleyici olan beceridir (Malone ve ark., 2002; Wıssel, 2011). Maç içerisindeki şut yüzdesi bir maçın kazanılması açısından kritik önem taşır (Mülazımoğlu, 2012). 2010 Dünya Basketbol Şampiyonası'nda yarı final oynayan 4 takımın (Amerika, Türkiye, Sırbistan, Litvanya) şut ortalamaları serbest atış %70,33, 2 sayılık %54,68 ve 3 sayılık %39,75 iken şampiyonada sıralamadaki son 4 takımın (Kanada, Tunus, İran, Fildişi) şut ortalaması ise serbest atış % 68,33, 2 sayılık % 41,78 ve 3 sayılık % 28,58 olduğu bildirilmiştir (Uzun ve Pular, 2011). Maç istatistikleri gösteriyor ki şut, bir basketbol takımı ve basketbolcu için hayati önem taşımakta, oyuncu şutu basketbolun gereği olarak en iyi seviyeye getirmek zorundadır (Uzun ve Pular, 2018). Farklı düzeydeki basketbol liglerinde oynayan genç basketbolcuların temel teknik becerilerinin incelediği araştırmasında dört farklı ligin düzeyine göre şut teknik yeteneklerinin de ön plana çıktığını ve teknik yeterliliklerin üst düzey basketbolcu olmak için önemli kriterlerin başında geldiğini belirtmişlerdir (Brandao ve ark., 2003).

Her yıl basketbolda isabetli şut yüzdesinde artış görülmektedir. NBA'de 1999-2000 sezonunda serbest atış isabet oranı %74'iken 2009-2010 sezonunda %75,91'e, 3 sayılık atış ise %34,1'den %35,3 yükselmiştir (Uzun ve Pular, 2011). Basketbolda her bölgede oynayan oyuncuların maçı kazanabilmek için bölgelerinden iyi şut atabilmelerinin çok önemli olduğunu belirtilmiştir (Frazier ve Sachare, 2004). Sporunun gelişim gösterebilmesi için saatler, günler hatta aylarca antrenman yapması gerekebilir. Antrenman bilimindeki gelişmelerin neticesinde farklı antrenman yöntemlerinin kalitesinin arttığı ve dolayısıyla da fiziksel performansa yansıdığı bilinmektedir. Müsabaka esnasında motorik özellikleri gelişmiş sporcuların ekstra şut antrenmanlarıyla birlikte isabetli şut yüzdesinin artabileceğinden bahsetmek mümkündür (Savas ve ark., 2018). Basketbol sporunda etkili bir sıçrayarak şut atışı yapabilmek, oyuncunun başarısı için büyük öneme sahiptir (Okazaki ve ark., 2015). Sıçrayarak şut atabilmek kabiliyeti sporculara skor avantajı sağlar (Okazaki ve Rodacki, 2012). Sonuç olarak sıçrayarak şut atma tekniği takımlar üzerinde sporunun rolünü ön plana çıkarır (Nunome ve ark., 2002). Basketbolda alt yapıda yapılan teknik çalışmaların genç sporcuların teknik gelişimlerini olumlu etkilerken gelecekte gösterecekleri performanslarında da önemli etkileri olduğunu vurgulamışlardır (Kılınç ve ark., 2011).

Literatür incelendiğinde şut bölgelerinde sıçrayarak şut antrenmanlarının şut performansına etkisini inceleyen çalışmaların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı da genç basketbolcularda şut bölgelere göre sıçrayarak şut antrenmanlarının şut performansı üzerine etkisi araştırılmıştır.

YÖNTEM

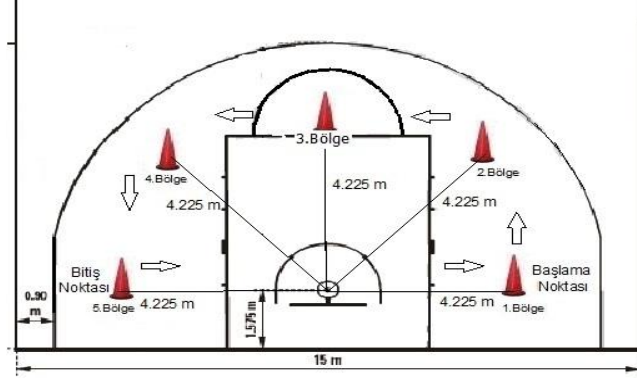
Bu çalışmaya, Kolej Takımlarında oynayan (yaş 14,82±1,0- boy 183,44±1,1- vücut ağırlığı 68,06±5,38) 30 erkek öğrenci-sporcu gönüllü olarak katılmıştır. Denekler, sürekli şut antrenman grubu (deney) (n=15) ve genel basketbol antrenman grubu (kontrol) (n=15) olmak üzere 2 grup katılmıştır.

Antrenman Programı

Her iki antrenman grubu, 10 hafta süre ile haftada 4 gün olmak üzere antrenman programına tabi tutulmuştur. Şut denek grubuna 60 dakikalık normal basketbol antrenmanı artı şut antrenmanları, kontrol grubuna ise 100-110 dakikalık normal basketbol antrenmanı uygulanmıştır. 10 haftalık süre içinde 2000 sıçrayarak iki sayılık atış, 2000 üç sayılık atış ve Zig-Zag çalışma içinde 2000 atış (1000 tane iki sayılık, 1000 tane üç sayılık) olmak üzere toplamda 6000 hareketli halde şut kullanılmıştır. Deneklere çalışmalar öncesinde 1 hafta doğru şut tekniği gösterilmiş, tüm antrenmanlar boyunca isabetli-isabetsiz her şut kayda alınmıştır. Oyuncuların kullandıkları atış eline göre atış bölgeleri 1'den 5'e kadar sıralandırılmıştır. Deneklere verilen süre içinde tamamlanamayan her atış başarısız atış olarak kabul edilmiştir. Şut antrenmanı sırasında şut kullanan sporcuya top beslemeleri pota altında bekleyen 3 sporcu tarafından sağlanmıştır.

İki Sayılık Sıçrayarak Atış Çalışması

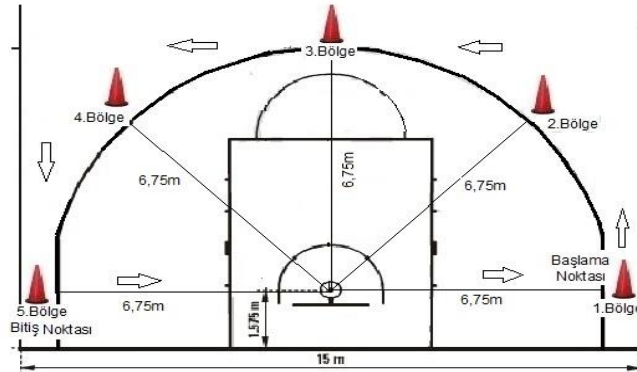
Sporcu 2 sayılık atış bölgesi içinde çemberin orta noktasına eşit uzaklıkta (4,225 m) 5 farklı bölgeden 2 turdan oluşan 5'er atış kullanılmıştır. İlk turda 25, ikinci turda 25 olmak üzere toplamda 50 atış yaptırılmıştır. Sporculara iki turu tamamlamaları için 3 dk süre verilmiştir.

Şekil 1.İki Sayılık Atış Bölgeleri

Üç Sayılık Atış Çalışması

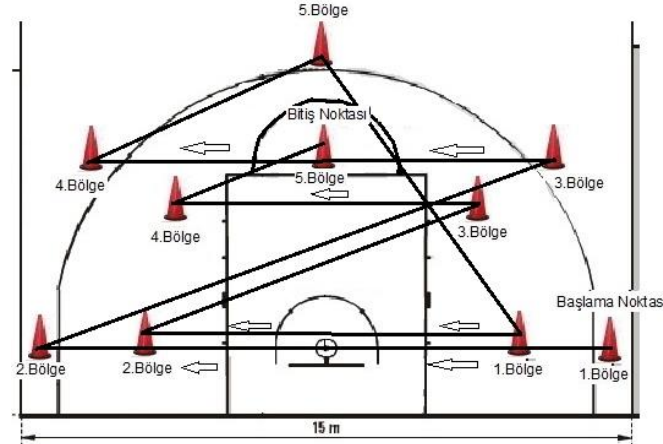
Sporcu 3 sayılık atış bölgesi içinde çemberin orta noktasına eşit uzaklıkta (6.75 m) 5 farklı bölgeden 2 turdan oluşan 5'er atış kullanılmıştır. İlk turda 25, ikinci turda 25 olmak üzere toplamda 50 atış yaptırılmıştır. Atış mesafeleri üç sayılık atış çizgisi mesafesi olan 6.75 m olarak alınmış ve sporculara iki turu tamamlamaları için 3.30 dk süre verilmiştir.

Şekil 2.Üç Sayılık Atış Bölgeleri

Zig-Zag Drill Şut Çalışması

Sporcu 3 sayılık ve 2 sayılık atış noktalarından oluşan bir parkurda çemberin orta noktasına 3 sayılık atış noktaları 6.75 m, 2 sayılık atış noktaları ise 4,225 m eşit uzaklıkta olan 5 farklı bölgeden 5 turdan oluşan 3 ve 2 sayılık atış bölgelerinde 5'er atış kullanılmıştır. Turlar 3 sayılık atışla başlar 2 sayılık atışla biter. Her bir turda 10 atış, 5 turda ise 25 iki sayılık ve 25 üç sayılık olmak üzere toplamda 50 atış yaptırılmıştır. Sporculara 5 turu tamamlamaları için 4 dk süre verilmiştir.

Şekil 3. Zig-Zag Çalışma Şut Bölgeleri

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmaya katılan Kontrol Grubu ile Deney grubu arasındaki istatistiksel farka ön test-son test için 2 deneme ortalamaları analiz edilmiştir. Deney grubu 10 haftalık antrenmanların gelişimindeki analizinde ön test için 1. hafta (1, 2, 3 ve 4. antrenman), son test için ise 10. Hafta (37, 38, 39 ve 40. antrenman) ortalamaları alınmıştır.

Verilerin analizi SPSS 18.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Tanımlayıcı istatistik olarak verilerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak verilmiştir. Bağımsız gruplar arasındaki farka bakmak için nonparametrik testlerden olan Mann-Whitney U testi, bağımlı gruplardaki farka bakmak için de nonparametrik testlerden olan Wilcoxon testi kullanılmıştır. Anlamlılık seviyesi olarak $p < 0.01$ ve $p < 0.05$ düzeyleri alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan grupların ölçüm sonuçlarına ait bulgular aşağıdaki tablolarda özetlenerek verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan Deney (1) ve Kontrol (2) grubuna ait fiziksel özellikler ve karşılaştırması

Değişkenler	Grup (N:30)	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit. U	P
Yaşı (yıl)	1	14,78	,377	-1,000	14,00	15,00	0,672	0,480	80,000	,415
	2	14,86	0,265		14,00	15,00				
Spor Yaşı (yıl)	1	4,73	1,162	-1,123	3,00	6,00	1,897	,069	69,000	,109
	2	5,85	1,955		2,00	9,00				
Boy (cm)	1	182,30	6,930	-2,27	168,00	188,00	1,272	,210	70,000	,311
	2	184,57	5,330		175,00	193,00				

Vücut Ağırlığı (kg)	1	65,36	7,100	-5,383	50,10	78,60	1,301	,049	63,500	,285
	2	70,75			56,00					

** P < 0.01 * P < 0.05

Araştırmaya katılan grupların yaş, spor yaşı, boy ve vücut ağırlığında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemiştir (P<0.05).

Tablo 2. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında 2 sayılık 5 bölge ön test sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler (N:30)	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P																																																																																				
1.Bölge	1	10	3,400	2,529	-,242	,00	8,00	-,290	,774	96,000	,692																																																																																				
	2	10	3,642	1,905		,00	6,00					2.Bölge	1	10	3,333	2,058	-,380	,00	7,00	-,527	,603	93,000	,595	2	10	3,714	1,815	1,00	7,00	3.Bölge	1	10	4,000	2,236	-,928	1,00	8,00	-1,362	,185	75,500	,188	2	10	4,928	1,268	3,00	7,00	4.Bölge	1	10	3,866	1,767	-,419	2,00	8,00	,623	,539	88,000	,449	2	10	4,285	1,857	1,00	7,00	5.Bölge	1	10	4,266	2,051	,195	1,00	8,00	,256	,800	95,500	,673	2	10	4,071	2,055	2,00	8,00	Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237
2.Bölge	1	10	3,333	2,058	-,380	,00	7,00	-,527	,603	93,000	,595																																																																																				
	2	10	3,714	1,815		1,00	7,00					3.Bölge	1	10	4,000	2,236	-,928	1,00	8,00	-1,362	,185	75,500	,188	2	10	4,928	1,268	3,00	7,00	4.Bölge	1	10	3,866	1,767	-,419	2,00	8,00	,623	,539	88,000	,449	2	10	4,285	1,857	1,00	7,00	5.Bölge	1	10	4,266	2,051	,195	1,00	8,00	,256	,800	95,500	,673	2	10	4,071	2,055	2,00	8,00	Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237	2	50	20,714	6,533	10,00	34,00												
3.Bölge	1	10	4,000	2,236	-,928	1,00	8,00	-1,362	,185	75,500	,188																																																																																				
	2	10	4,928	1,268		3,00	7,00					4.Bölge	1	10	3,866	1,767	-,419	2,00	8,00	,623	,539	88,000	,449	2	10	4,285	1,857	1,00	7,00	5.Bölge	1	10	4,266	2,051	,195	1,00	8,00	,256	,800	95,500	,673	2	10	4,071	2,055	2,00	8,00	Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237	2	50	20,714	6,533	10,00	34,00																														
4.Bölge	1	10	3,866	1,767	-,419	2,00	8,00	,623	,539	88,000	,449																																																																																				
	2	10	4,285	1,857		1,00	7,00					5.Bölge	1	10	4,266	2,051	,195	1,00	8,00	,256	,800	95,500	,673	2	10	4,071	2,055	2,00	8,00	Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237	2	50	20,714	6,533	10,00	34,00																																																
5.Bölge	1	10	4,266	2,051	,195	1,00	8,00	,256	,800	95,500	,673																																																																																				
	2	10	4,071	2,055		2,00	8,00					Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237	2	50	20,714	6,533	10,00	34,00																																																																		
Toplam	1	50	18,533	7,385	-2,180	8,00	34,00	-,840	,408	78,000	,237																																																																																				
	2	50	20,714	6,533		10,00	34,00																																																																																								

** P < 0.01 * P < 0.05

İki sayılık ön test sonuçlarına göre şut atışı yapılan 5 bölgede de gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur(P< 0.05).

Tablo 3. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında 2 sayılık 5 bölge son test sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler (N:30)	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P																																																																																				
1.Bölge	1	10	5,333	,816	1,547	4,00	7,00	3,435	**,002	43,000	**,005																																																																																				
	2	10	3,785	1,528		1,00	6,00					2.Bölge	1	10	6,733	1,099	2,590	5,00	8,00	4,813	**,000	24,000	**,000	2	10	4,142	1,747	2,00	7,00	3.Bölge	1	10	7,200	1,264	2,128	5,00	9,00	4,326	**,000	28,500	**,001	2	10	5,071	1,384	3,00	8,00	4.Bölge	1	10	6,400	,985	3,042	4,00	8,00	5,855	**,000	15,500	**,000	2	10	3,357	1,736	1,00	6,00	5.Bölge	1	10	4,866	,915	,938	4,00	7,00	1,378	,180	65,500	,076	2	10	3,928	2,464	,00	8,00	Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000
2.Bölge	1	10	6,733	1,099	2,590	5,00	8,00	4,813	**,000	24,000	**,000																																																																																				
	2	10	4,142	1,747		2,00	7,00					3.Bölge	1	10	7,200	1,264	2,128	5,00	9,00	4,326	**,000	28,500	**,001	2	10	5,071	1,384	3,00	8,00	4.Bölge	1	10	6,400	,985	3,042	4,00	8,00	5,855	**,000	15,500	**,000	2	10	3,357	1,736	1,00	6,00	5.Bölge	1	10	4,866	,915	,938	4,00	7,00	1,378	,180	65,500	,076	2	10	3,928	2,464	,00	8,00	Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000	2	50	20,357	6,007	14,00	34,00												
3.Bölge	1	10	7,200	1,264	2,128	5,00	9,00	4,326	**,000	28,500	**,001																																																																																				
	2	10	5,071	1,384		3,00	8,00					4.Bölge	1	10	6,400	,985	3,042	4,00	8,00	5,855	**,000	15,500	**,000	2	10	3,357	1,736	1,00	6,00	5.Bölge	1	10	4,866	,915	,938	4,00	7,00	1,378	,180	65,500	,076	2	10	3,928	2,464	,00	8,00	Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000	2	50	20,357	6,007	14,00	34,00																														
4.Bölge	1	10	6,400	,985	3,042	4,00	8,00	5,855	**,000	15,500	**,000																																																																																				
	2	10	3,357	1,736		1,00	6,00					5.Bölge	1	10	4,866	,915	,938	4,00	7,00	1,378	,180	65,500	,076	2	10	3,928	2,464	,00	8,00	Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000	2	50	20,357	6,007	14,00	34,00																																																
5.Bölge	1	10	4,866	,915	,938	4,00	7,00	1,378	,180	65,500	,076																																																																																				
	2	10	3,928	2,464		,00	8,00					Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000	2	50	20,357	6,007	14,00	34,00																																																																		
Toplam	1	50	30,533	3,356	10,176	23,00	35,00	5,683	**,000	23,500	**,000																																																																																				
	2	50	20,357	6,007		14,00	34,00																																																																																								

** P < 0.01 * P < 0.05

İki sayılık son test sonuçlarında antrenman grubunu kontrol grubuna göre 1,2,3. ve 4. bölgelerde anlamlı bir artış olurken(P<0.01), iki sayılık 5. bölgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (P< 0.05).

Tablo 4: Deney grubu 2 Sayılık 5 bölge ön test-son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler (N:15)	Ölçüm	Atış Sayısı	Art.Ort.	S.D	Min.	Maks.	Z. Değeri	P
1.Bölge	1	10	2,49	1,89	,00	8,00	-5,559	,000**
	2	10	5,66	1,02	3,00	8,00		
2.Bölge	1	10	2,73	1,76	,00	7,00	-5,757	,000**
	2	10	6,71	1,12	4,00	9,00		
3.Bölge	1	10	3,44	1,87	1,00	10,00	-5,722	,000**
	2	10	7,51	1,01	5,00	9,00		
4.Bölge	1	10	2,86	1,80	,00	8,00	-5,675	,000**
	2	10	6,51	,991	4,00	8,00		
5.Bölge	1	10	2,57	1,94	,00	8,00	-4,902	,000**
	2	10	4,91	1,18	2,00	7,00		
Toplam	1	50	13,9	7,35	4,00	37,00	-5,845	,000**
	2	50	31,2	3,46	23,00	40,00		

** P < 0.01 * P < 0.05

Deney grubu 2 sayılık 5 bölgede ön test-son test ölçüm sonuçlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (P < 0.01).

Tablo 5. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında 3 Sayılık Atış 5 bölge ön test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler (n.31)	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P
1.Bölge	1	10	2,266	2,016	-,447	,00	7,00	-,692	,495	82,000	,307
	2	10	2,714	1,382		1,00	5,00				
2.Bölge	1	10	2,400	1,404	-1,028	,00	5,00	-1,683	,104	69,500	,115
	2	10	3,428	1,869		,00	6,00				
3.Bölge	1	10	2,400	1,502	-1,314	,00	5,00	-2,049	,050*	66,500	,084
	2	10	3,714	1,938		2,00	9,00				
4.Bölge	1	10	2,333	1,345	-,452	,00	5,00	-,805	,428	89,000	,471
	2	10	2,785	1,672		1,00	6,00				
5.Bölge	1	10	1,933	1,334	-,352	,00	4,00	-,660	,515	91,000	,533
	2	10	2,285	1,540		,00	5,00				
Toplam	1	50	11,333	5,407	-3,452	3,00	22,00	-1,670	,106	65,500	,082
	2	50	14,785	5,726		8,00	26,00				

** P < 0.01 * P < 0.05

Üç sayılık ön test sonuçlarına göre şut atışı yapılan 1,2,4,5. bölgelerde gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yokken (P < 0.05), 3. bölgede ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (P < 0.05).

Tablo 6. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında 3 Sayılık Atış 5 bölge son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler (n.31)	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann- Whit U	P
1.Bölge	1	10	3,866	1,457	1,938	2,00	7,00	3,224	**,000	37,000	**,003
	2	10	1,928	1,774		,00	6,00				
2.Bölge	1	10	5,000	1,253	2,285	3,00	8,00	4,166	**,000	30,500	**,001
	2	10	2,714	1,683		,00	5,00				
3.Bölge	1	10	4,933	1,162	,719	3,00	7,00	1,208	,238	74,000	,168
	2	10	4,214	1,968		1,00	8,00				
4.Bölge	1	10	4,933	,703	3,147	3,00	6,00	8,752	**,000	2,500	**,000
	2	10	1,785	1,188		,00	4,00				
5.Bölge	1	10	2,733	1,032	,304	1,00	5,00	,626	,537	87,000	,417
	2	10	2,428	1,554		,00	6,00				
Toplam	1	50	21,333	3,221	8,404	17,00	29,00	5,028	**,000	19,500	**,028
	2	50	12,928	5,553		7,00	24,00				

** P < 0.01 * P < 0.05

Üç sayılık son test sonuçlarında deney grubunu kontrol grubuna göre 1,2. ve 4. bölgelerde istatistiksel olarak (P<0.01) anlamlı bir artış olurken (P<0.01), 3 sayılık 3. ve 5. bölgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (P<0.05).

Tablo 7: Deney grubu 3 Sayılık 5 bölge ön test-son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Ölçüm	Atış Sayısı	Art.Ort	S.D	Min.	Maks.	Z. Değeri	P
1.Bölge	1	10	1,44	1,47	,00	6,00	-5,305	**,000
	2	10	3,55	1,34	,00	7,00		
2.Bölge	1	10	1,60	1,40	,00	6,00	-5,809	**,000
	2	10	5,11	1,15	3,00	8,00		
3.Bölge	1	10	2,20	1,19	,00	5,00	-5,764	**,000
	2	10	4,88	1,13	2,00	7,00		
4.Bölge	1	10	1,88	1,41	,00	7,00	-5,679	**,000
	2	10	4,91	,874	3,00	7,00		
5.Bölge	1	10	1,13	1,01	,00	4,00	-5,068	**,000
	2	10	2,91	1,06	1,00	6,00		
Toplam	1	50	8,15	4,77	3,00	21,00	-5,847	**,000
	2	50	21,3	3,47	16,00	32,00		

** P < 0.01 * P < 0.05

Deney grubu 3 sayılık ön test-son test sonuçlarında 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (p<0,01).

Tablo 8. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında Zig-Zag Çalışma 3 sayılık 5.bölgeye ait ön test sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P
	2	5	1,214	1,050	,00	4,00					
2.Bölge	1	5	,866	,915	-,347	,00	2,00	-,990	,331	85,000	,359
	2	5	1,071	1,071		,00	3,00				
3.Bölge	1	5	1,333	1,046	-,452	,00	4,00	-1,090	,285	80,500	,266
	2	5	1,785	1,188		,00	4,00				
4.Bölge	1	5	1,133	,990	-,295	,00	3,00	-,764	,451	89,500	,482
	2	5	1,357	1,150		,00	3,00				
5.Bölge	1	5	1,133	,833	-,580	,00	3,00	-1,709	,099	72,500	,118
	2	5	1,857	1,099		1,00	4,00				
Toplam	1	25	5,266	2,153	-2,090	1,00	8,00	-2,026	,053	68,500	,107
		2	25	7,285		3,383	1,00				

** P < 0.01 * P < 0.05

Gruplar arasında Zig-Zag çalışma 3 sayılık ön test sonuçlarında şut atışı yapılan 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (P<0.05).

Tablo 9. Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında Zig-Zag Çalışma 3 sayılık 5 bölge son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1- X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P
	2	5	1,000	1,037	,00	3,00					
2.Bölge	1	5	2,733	,883	1,804	2,00	5,00	5,971	**,000	10,500	**,001
	2	5	,928	,730		,00	2,00				
3.Bölge	1	5	3,000	,654	1,642	2,00	4,00	4,987	**,000	25,500	**,000
	2	5	1,357	1,081		,00	3,00				
4.Bölge	1	5	2,466	,639	1,466	2,00	4,00	5,170	**,000	22,500	**,000
	2	5	1,000	,877		,00	2,00				
5.Bölge	1	5	1,333	,816	-,023	,00	2,00	-,073	,942	101,000	,853
	2	5	1,357	,928		,00	3,00				
Toplam	1	25	11,933	2,120	6,290	10,00	17,00	6,126	**,000	17,500	**,000
		2	25	5,642		3,319	2,00				

** P < 0.01 * P < 0.05

Zig-Zag çalışma 3 sayılık son test 5 dönemlik (10 hafta) antrenmanların sonucunda deney grubu kontrol grubuna göre 1,2,3. ve 4. bölgelerde anlamlı bir artış olurken(P<0.01), Zig-Zag çalışma 3 sayılık 5. bölgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (P<0,05).

Tablo 10: Deney grubu Zig-Zag Çalışma 3 Sayılık 5 bölge ön test-son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Ölçüm	Atış Sayısı	Art.Ort.	S.D	Min.	Maks.	Z. Değeri	P
1.Bölge	1	5	,844	,705	,00	3,00	-5,494	**,000
	2	5	2,31	,733	1,00	4,00		
2.Bölge	1	5	,711	,786	,00	2,00	-5,681	**,000
	2	5	2,60	,687	1,00	5,00		
3.Bölge	1	5	1,11	1,027	,00	5,00	-5,683	**,000
	2	5	2,93	,579	2,00	4,00		
4.Bölge	1	5	,888	,831	,00	3,00	-5,570	**,000
	2	5	2,51	,588	2,00	4,00		
5.Bölge	1	5	,866	,919	,00	4,00	-3,457	**,001
	2	5	1,46	,726	,00	3,00		
Toplam	1	25	4,33	2,57	1,00	13,00	-5,855	**,000
	2	25	11,8	2,00	8,00	17,00		

** P < 0.01 * P < 0.05

Deney grubu Zig-Zag çalışma 3 sayılık ön test-son test ölçüm sonuçlarında 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır (p<0,01).

Tablo 11: Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasındaki Zig-Zag Çalışma 2 sayılık 5 bölge ön test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P
1.Bölge	1	5	1,666	1,397	-,119	,00	5,00	-,232	,819	98,500	,762
	2	5	1,785	1,368		,00	5,00				
2.Bölge	1	5	2,000	1,603	,500	,00	5,00	,906	,373	87,000	,419
	2	5	1,500	1,344		,00	4,00				
3.Bölge	1	5	1,800	,941	,371	,00	4,00	1,022	,316	85,500	,366
	2	5	1,428	1,016		,00	3,00				
4.Bölge	1	5	1,733	1,162	,233	,00	4,00	,635	,531	94,500	,629
	2	5	1,500	,759		,00	3,00				
5.Bölge	1	5	2,000	1,069	-,071	1,00	4,00	-,186	,854	98,000	,750
	2	5	2,071	,997		,00	4,00				
Toplam	1	25	9,200	3,121	,985	4,00	17,00	,983	,335	85,500	,389
	2	25	8,214	2,154		5,00	11,00				

* P < 0.05

Gruplar arasında Zig-Zag çalışma 2 sayılık ön test sonuçlarında şut atışı yapılan 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (P<0.05).

Table 12: Deney (1) ve Kontrol (2) grupları arasında Zig-Zag Çalışma 2 sayılık 5 bölge son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Grup	Atış Sayısı	Art. Ort	S.D	X1 - X2	Min.	Maks.	t.	P	Mann-Whit U	P
	1	5	3,000	,654	,928	2,00	4,00		**0,000	45,000	**0,006

1.Bölge	2	5	2,071	,916		1,00	4,00	3,156			
2.Bölge	1	5	3,333	,617	1,904	2,00	4,00	6,505	**,000	12,000	**,000
	2	5	1,428	,937		,00	3,00				
3.Bölge	1	5	3,933	,798	2,004	3,00	5,00	5,512	**,000	18,500	**,000
	2	5	1,928	1,141		,00	4,00				
4.Bölge	1	5	2,466	,743	1,395	2,00	4,00	4,779	**,000	25,000	**,000
	2	5	1,071	,828		,00	2,00				
5.Bölge	1	5	1,800	,676	-,057	1,00	3,00	-,188	,852	103,000	,925
	2	5	1,857	,949		1,00	4,00				
Toplam	1	25	14,533	2,669	6,247	11,00	20,00	6,465	**,000	7,500	**,000
	2	25	8,285	2,524		5,00	12,00				

** P < 0.01 * P < 0.05

Guruplar arasında Zig-Zag çalışma 2 sayılı son test 5 dönemlik (10 hafta) antrenmanların sonucunda deney grubu kontrol grubuna göre 1,2,3. ve 4. bölgelerde anlamlı bir artış olurken ($P < 0.01$), Zig-Zag çalışma 2 sayılı 5. bölgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur ($P < 0.05$).

Tablo 13: Deney grubu Zig-Zag Çalışma 2 Sayılı 5 bölge ön test-son test ölçüm sonuçları ve karşılaştırması

Değişkenler	Ölçüm	Atış Sayısı	Art.Ort.	S.D	Min.	Maks.	Z. Değeri	P
1.Bölge	1	5	1,40	1,05	,00	5,00	-5,370	,000**
	2	5	2,95	,601	2,00	4,00		
2.Bölge	1	5	1,26	1,13	,00	4,00	-5,520	,000**
	2	5	3,35	,679	2,00	5,00		
3.Bölge	1	5	1,48	,726	,00	3,00	-5,887	,000**
	2	5	3,80	,726	2,00	5,00		
4.Bölge	1	5	1,37	1,00	,00	4,00	-5,062	,000**
	2	5	2,80	,814	2,00	4,00		
5.Bölge	1	5	1,42	1,11	,00	5,00	-3,580	,000**
	2	5	2,22	,794	1,00	4,00		
Toplam	1	25	7,00	3,21	3,00	19,00	-5,855	,000**
	2	25	15,1	2,38	10,00	20,00		

** P < 0.01

Deney grubu Zig-Zag çalışma 2 sayılı ön test-son test sonuçlarında 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır ($p < 0,01$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Profesyonel Basketbolcular hedeflenen şut yüzdelerine ulaşabilmek için büyük çaba sarf etmektedirler. Bu hedefler profesyonel sporcuların şut yüzdelerinde turnike atışında %99, serbest

atış % 70, 2 sayılık atış %50 ve 3 sayılık atış için %33 ve üzerindeki rakamlar başarılı kabul edilmektedir. Bu değerler genç basketbolcular için daha düşük kabul edilebilir (Waters, 2006).

Araştırmaya katılan genç basketbolcuların oluşturduğu deney ve kontrol grubu arasında yaş, spor yaşı, boy ve vücut ağırlığı açısından anlamlı farklılıkların olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlar araştırma guruplarının homojen bir yapıya sahip oldukları ve yaş grupları düşünüldüğü gelişim dönemlerinin de benzer olduğu söylenebilir.

Araştırmanın deney grubu ve kontrol grubu arasındaki 2 sayılık ön test ölçüm sonuçlarında (Tablo 2) kontrol grubu 1.bölgede %7,06, 2.bölgede %11,41, 3. bölgede %23, 4. bölgede %9,8'lik bir şut isabet oranı fazlalığı varken 5. bölgede deney grubu %4,92 daha iyi şut isabet oranına sahipti. Toplamda ise kontrol grubu deney grubundan % 11,76 daha fazla isabetli atış yaptığı tespit edilmiştir. Ancak atış yapılan 5 bölgede de deney grubu ile kontrol grubu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Gruplar arasındaki son test 2 sayılık ölçüm sonuçlarında (Tablo 3) antrenman grubunu kontrol grubuna göre 1.bölge %40,63, 2.bölge %62,56, 3.bölge %42,01, 4. bölge %90,48'lik ve 5.bölgede ise %24,17'lik bir artış sağladığı görülmektedir. Toplam isabetli şut oranlarına bakıldığında ise deney grubu antrenmanlar sonunda kontrol grubundan %50,03 fazla şut isabet oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca deney grubunun 2 sayılık 5 bölge ön test - son test ölçüm sonuçlarında (Tablo 4) 10 haftalık antrenmanların sonucunda 1. bölge %127,31, 2.bölge %145,79, 3. Bölge %135,17, 4. bölge %127,62, 5. bölgede %91,05 ve toplamda ise %124,46 oranında bir gelişim sağladığı görülmektedir. Bu durum basketbolda başarıya ulaşma da şut antrenmanlarının ne kadar büyük bir öneme sahip olduğunun açık bir kanıtıdır.

Araştırma sonuçlarına göre Deney ve Kontrol grubunun 2 sayılık atış yaptığı 5 bölgeden 1.2.3. ve 4. bölgelerin isabetli şut gelişiminin daha yüksek olduğu 5.bölgenin ise çok az geliştiği tespit edilmiştir. Bu durum literatürdeki araştırma sonuçları ile de desteklenmektedir. Bu bölgenin gelişiminin az olması sporcuların şut ellerinin potaya yakın olan taraftan (atış eli sağ el olanlar için 5. bölge) atış açısının dar olmasına, isabetli şut atmadaki yardımcıların (panya ve potanın görüş açısı gibi) az olmasına ve sporcuların genel basketbol antrenmanlarında ya da maçlarda 5. bölgeye göre daha çok şut atışı için 1.2.3. ve 4. bölgeleri tercih etmelerine bağlanabilir. Doğru şut tekniğinin performansı artırdığına dair çalışmalarda mevcuttur. NCAA' de aynı takımda oynayan 3 bayan basketbolcu (3 sporcuda gard) üzerinde yapılan doğru şut formunun serbest atış performansı üzerine etkisini araştırıldığı çalışmada, sporculara 7 gün boyunca faul çizgisinden 10 serbest atış yaptırılmış ve atılan her şut videoya kaydedilmiştir. İsabetli ve isabetsiz şutların

video ve grafiksel analizleri yapılmıştır. Çalışma boyunca sporculara isabetli olan atışlarda teşvik edici hiçbir söz kullanılmamış ancak isabetsiz atılan her şuttan sonra doğru şut formu anlatılmıştır. Yapılan çalışmada şutların video ve grafiksel analizleri sonunda 1 ve 3. sporcu attıkları isabetli şutların % 100'nü de doğru şut şekliyle atarken 2. oyuncu attığı isabetli şutların %90'nı doğru şut şekliyle attığı tespit edilmiştir. Önceki sezon 3 sporcuda serbest atış ortalamaları %40 iken takım ortalamaları %54,5' le takım yüzdesinin altında bir performans sergilerken aradan sonraki sezonda sporcuların serbest atışları %60,4 iken takımlarının ortalaması %59' da kalmıştır. Çalışmaya göre doğru şut atma tekniğiyle çalışan sporcular yanlış şut formuyla çalışan sporculara göre daha yüksek bir performans gösterdiği belirtilmiştir (Kladopoulos ve McComas, 2001) Bu çalışmada mevcut çalışmamızı destekler nitelikte olup doğru şut tekniğinin performansı artırdığının önemli bir ispatıdır. Fakat kuvvet antrenmanı ile beraber şut antrenmanı yapan genç basketbolcuların şut isabet yüzdesi sadece şut antrenmanı yapan kontrol grubuna oranla daha fazla geliştiği belirtilmiştir (Gürpınar ve ark., 2009).

Antrenman ve kontrol gurupları arasındaki 3 sayılık ön test ölçüm sonuçlarında (Tablo 5) kontrol grubu deney grubundan 1. bölgede %19,82, 2. bölgede %42,91, 3.bölge %54,58, 4.bölge %19,74, 5. bölge %18,65 toplamda ise %30,54 oranında daha iyi bir isabet oranına sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak şut atışı yapılan 1.2.4. ve 5. bölgelerde de guruplar arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Guruplar arasındaki 3 sayılık son test ölçüm sonuçlarında (Tablo 6) ise deney grubunu kontrol grubuna göre 1.bölge %100,51, 2. bölge %85,18, 3.bölge %17,10, 4. Bölge %175,4, 5. bölge %15,79'luk bir gelişim sağladıkları tespit edilmiştir. Ölçümler sonunda 1, 2 ve 4. bölgelerde farklılık anlamlı iken, üç sayılık 3. ve 5. bölgedeki artış anlamlı değildir. Bu durum özellikle antrenman ve maçlarda sporcuların en çok 3 sayılık deneme atışlarının 3. bölgeden, en az denemenin ise 5. bölgeden yapıldığı ile açıklanabilir. Çalışmalar sporcular için en başarılı atış bölgesinin 3. bölge olduğunu göstermektedir. Bunu gösteren çalışmalarda mevcuttur. NBA'de 2002-2003 sezonunda 23.Ekim 2003'de Minnesota Timberwolves-Milwaukee Bucks maçında en çok sayı atan Minnesota gardı Sam Cassell'in şutla attığı sayıların analizinin yapıldığı çalışmada şutla alınan sayıların %100'nün 2 ve 3 sayılık 1.2.3 ve 4. bölgeden atıldığı, 5. bölgeden ise hiçbir isabetli şutun kaydedilmediği ve 5. bölgeden şut denemesinin ise diğer bölgelere göre çok daha az sayıda olduğunu belirtilmiştir (Reich ve ark., 2006). Bu çalışmada bizim sonuçlarımızı destekler niteliktedir.

Deney grubu 3 sayılık ön test-son test ölçüm sonuçlarında (Tablo 7) 1. bölge %146,53, 2. bölge %219,38, 3. bölge %121,82, 4. bölge %161,17, 5. Bölge %157,52 10 haftalık antrenmanların

sonunda toplamda ise %161,35'lik bir artış sağladığı tespit edilmiştir, 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Çalışmada kontrol grubunun ön test son test sonuçlarında 3 sayılık atış isabet oranında azalma olurken diğer parametrelerde her hangi bir gelişim olmadığı görülmektedir (Tablo 3). Ancak doğru şut tekniği öğretilerek yapılan antrenmanlar sonucunda deney grubu ön test son test sonuçlarına göre 2 sayılık, 3 sayılık, zig zag diril 2 ve 3 sayılık tüm çalışma türlerinde büyük bir gelişim sağladığı görülmektedir (Tablo 4). NBA takımlarından Toronto, Kasım 2006'da takımın şut yüzdesinin düşük olduğundan dolayı takıma şut antrenörü Dave hope'u getirmiş ve yapılan 4 aylık şut teknik ve şut çalışma antrenmanları neticesinde Şubat 2007'de takımın 2 sayılık şut yüzdesi %44,2'den %47,5'e 3 sayılık şut yüzdesi ise %30'dan %40'a çıktığı belirtilmiştir (Haefner ve J., 2011) .NBA'de 1999-2000 sezonunda 3 sayılık atış oranı %34,1'iken 2009-2010 sezonunda %35,3'e çıkmıştır (NBA, 2010). Rakipli ve rakipsiz pozisyonlara göre şut tekniği ve atış performansının değerlendirmelerinde pozisyona göre tekniğin değiştiğini belirtmişlerdir. Bunun sonucu olarak teknik uygulamalarda rakibe göre uygulanan tekniğin önemini kazandığını bildirmişlerdir (Rojas ve ark., 2000).

Gruplar arasında Zig-Zag çalışma 3 sayılık ön test sonuçlarında (Tablo 8) Kontrol grubu 1.bölge %40,18, 2. bölge %24,29, 3. bölge %33,99, 4. Bölge %19,77, 5. bölge %63,90 ve toplam ise %38,34 oranında daha iyi bir isabet oranına sahip olmasına rağmen, şut atışı yapılan 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Deney grubu Zig-Zag çalışma 3 sayılık 5 bölge ön test-son test ölçüm sonuçlarında (Tablo 9) 10 haftalık antrenmanlar sonucunda bölgelere ait gelişim oranları 1.bölge %173,70, 2.Bölge %266,19, 3.bölge %163,96, 4.bölge %182,66 , 5. Bölge %40,41 toplamda ise %172,52'lik bir artışın olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlara göre 5 bölgede ve toplamda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Gruplar arasında Zig-Zag çalışma 2 sayılık ön test sonuçlarında (Tablo 10) kontrol grubu 1.bölge %7,23 ve 5.bölgede %3,55, deney grubu ise 2.bölge %33, 3. bölge %25,87 ve 4. bölgede de %15,33 daha iyi şut isabet oranına olduğu tespit edilmiştir. Toplamda ise deney grubu kontrol grubundan Zig-zag çalışma 2 sayılık ön test sonuçlarında %12,20 daha iyi olduğu, ancak bu sonuçlara göre şut atışı yapılan 5 bölgede ve toplamda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Guruplar arasında Zig-Zag çalışma 2 sayılık son test ölçüm sonucunda (Tablo 11) Deney grubu kontrol grubundan 1.bölge %50, 2. bölge %132,86, 3.bölge %103,78 , 4. bölge %129,91, 5. bölge %75,27 ve zig-zag çalışma 2 sayılık toplam şut isabet oranında ise

%75,27'lik bir artış sağladığı bulunmuştur. Deney grubu 10 haftalık antrenmanların sonucunda Kontrol grubuna göre 1, 2, 3. ve 4. bölgelerde anlamlı bir artış olurken, Zig-Zag çalışma 2 sayılık 5. bölgede istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Deney grubu Zig-Zag çalışma 2 sayılık ön test-son test sonuçlarında (Tablo 12) deney grubu 10 haftalık şut antrenmanları sonucunda 1.bölge %110,72, 2. bölge %165,87, 3.bölge%156,76, 4.bölge %104,38, 5. bölge %56,34 ve toplam ise %112,71'lik isabet oranında bir artış sağladığı tespit edilmiştir. Atış yapılan 5 bölgede de istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Literatürde bizim çalışmamıza benzer bir çalışmalarda mevcuttur. Yıldız drill şut çalışmasının şut performansının gelişimi üzerine etkisinin araştırıldığı çalışmada, yaşları 13-14 olan 12 bayan basketbolcu katılmıştır. Bayan basketbolcular 2 guruba ayrılmış ve her ikisine de 1 ay boyunca haftada 6 gün genel basketbol antrenmanı yaptırılmıştır. Deney grubuna ayrıca her gün 100 şuttan oluşan yıldız drill şut çalışması yaptırılmıştır. Antrenmanların öncesinde ve sonunda ön test-son test olarak 3 er maç yaptırılmış ve her ikisinin de attığı isabetli şutlar hesaplanmıştır. Çalışmada 1 aylık antrenmanların sonucunda kontrol grubu son 3 maçın ortalamasında isabetli şut sayısını sadece 6 tane artırırken antrenman grubu ise 59 tane artırdığı tespit edilmiştir (Hanes, 2006). Hanes'in çalışması da bizim çalışmamızın kapsam, uygulanış ve sonuçları açısından benzerlik göstermektedir.

Sonuç olarak; basketbolda sıçrayarak şut antrenmanlarının bölgelere göre yapılmasının sporcu ve takım performansı açısından önemli olduğu ve bölgesel şut antrenmanlarının şut performansını önemli ölçüde geliştirdiği kanıtlanmıştır.

KAYNAKLAR

- Brandao, E., Janeira, M., Cura, J., & Cura, P. (2003). Relationship between technical skills and game performance in youth basketball players. *Revista Portuguesa De Ciencias De Desporto*, 3(2), 121-171.
- Frazier, W., & Sachare, A. (2004). *The Complete Idiot's Guide to Basketball*: Penguin.
- Gürpınar, B., Sözeri, B., Tuncel, F., & Erol, A. (2009). 16-17 Yaş Grubu Erkek Basketbolcularda Çabuk Kuvvet Antrenmanlarının Sıçrayarak Şut Yüzdesine Etkisinin İncelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(3), 3-12.
- Haefner, J., & J., H. (2011). Basketball Shooting Course & Practice: Discover How to Improve Your Shooting Stroke and Become a Lights Out Shooter! Retrieved from <http://www.breakthroughbasketball.com/pr/btshooting.html>
- Hanes, A. (2006). *Girls' Basketball and the Jump Shot : A Study of the Effectiveness of the Ten Point, 100 Shot, Star Jump Shooting Drill on Junior High Girls' Game Shooting percentages*. Marietta College.
- Kılınç, F., Erol, A., & Kumartaşı, M. (2011). Basketbol Alt Yapıda Uygulanan Kombine Teknik Antrenmanlarının Bazı Fiziksel, Kuvvet ve Teknik Özellikler Üzerine Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 213-229.
- Kladopoulos, C., & McComas, J. (2001). The effects of form training on foul-shooting performance in members of a women's college basketball team. *Journal of applied behavior analysis*, 34(3), 329-332.
- Malone, L., Gervais, P., & Steadward, R. (2002). Shooting mechanics related to player classification and free throw success in wheelchair basketball. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 39(6), 701-710.
- Mülazımoğlu, O. (2012). Genç Basketbolcularda Yorgunluğun Şut Tekniğine Etkisi. *Selçuk University Journal of Physical Education and Sport Science*, 14(1), 37-41.
- NBA. (2010). NBA Team Offense Per Game Statistics- 2009-2010. Retrieved from http://espn.go.com/nba/statistics/team/_/stat/offense-pergame/sort/freeThrowPct/year/201
- Nunome, H., Doyo, W., Sakurai, S., Ikegami, Y., & Yabe, K. (2002). A kinematic study of the upper-limb motion of wheelchair basketball shooting in tetraplegic adults. *Journal of Rehabilitation Research and Development*, 39(1), 63-72.
- Okazaki, V., & Rodacki, A. (2012). Increased distance of shooting on basketball jump shot. *Journal of sports science & medicine*, 11(2), 231.
- Okazaki, V., Rodacki, A., & Satern, M. (2015). A review on the basketball jump shot. *Sports biomechanics*, 14(2), 190-205.
- Reich, B., Hodges, J., Carlin, B., & Reich, A. (2006). A spatial analysis of basketball shot chart data. *The American Statistician*, 60(1), 3-12.
- Rojas, F., Cepero, M., Oña, A., & Gutierrez, M. (2000). Kinematic adjustments in the basketball jump shot against an opponent. *Ergonomics*, 43(10), 1651-1660.
- Savas, S., Yüksel, M. F., & Uzun, A. (2018). The Effects of Rapid Strength and Shooting Training Applied to Professional Basketball Players on the Shot Percentage Level. *Universal Journal of Educational Research*, 6(7), 1569-1574.
- Uzun, A., & Pular, A. (2011). Genç basketbolcularda (14-15 yaş) serbest atış antrenmanlarının atış isabet oranı gelişimine etkisinin araştırılması. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 81-89.
- Uzun, A., & Pular, A. (2018). The effect of shooting training on the development of the shot hit rate for basketball players. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2426-2432.
- Wissel, H. (2011). Basketball Shooting. Retrieved from <http://www.basketballworld.com/shooting.html>

SPORTIVE

Journal of SPORTIVE

<http://dergipark.gov.tr/sportive>

Özelleşmiş Alan Bilgisi Odaklı Badminton Eğitiminin Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Alan Bilgisine Etkisi

Erhan DEVRİLMEZ⁴, Fatih DERVENT²

¹ Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi.B.E.S.Y.O. (ORCID ID: 0000-0002-5136-7510)

² Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi (ORCID ID: 0000-0002-2612-3549)

Örijinal Makale

Gönderi Tarihi:04.03.201

Kabul Tarihi: 11.03.201

Online Yayın Tarihi: 30.03.201

Öz

Bu çalışmanın amacı, özelleşmiş alan bilgisi odaklı badminton dersinin beden eğitimi öğretmen adaylarının alan bilgisine etkisini incelemektir. Çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 21 deney ve 24 karşılaştırma grubu olmak üzere toplam 45 katılımcı yer almıştır. Verilerin toplanmasında içerik haritası kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı ve karışık ölçümlerde ANOVA istatistikleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre deney grubu katılımcılarının yeterli özelleşmiş alan bilgisi düzeyine sahip olduklarını, karşılaştırma grubunun beklenen özelleşmiş alan bilgisi kriterini sağlayamadığını belirtmektedir. Çalışma sonucunda 14 hafta uygulanan özelleşmiş alan bilgisi odaklı badminton grubunun özelleşmiş alan bilgisi düzeyi beklenen seviyeye ulaşırken, genel alan bilgisi odaklı badminton öğretimi gerçekleştiren grubun özelleşmiş alan bilgisi seviyesi istendik düzeye ulaşamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Özelleşmiş alan bilgisi, Beden eğitimi öğretmen eğitimi, Badminton, Alan bilgisi, Beden eğitimi öğretmen adayı

The Effects of Specialized Content Knowledge Focused on Badminton Course on Preservice Physical Education Teachers' Content Knowledge Level

Abstract

The purpose of this study was to examine effects of specialized content knowledge focused badminton course on preservice physical education teachers' content knowledge level. There were 21 experimental and 24 comparison groups, totally 45 preservice teachers voluntarily accepted to participate this study. Content maps were used for collecting data. Descriptive statistics and Mixed ANOVA were used for statistical calculations. Results showed that while experimental group had expected specialized content knowledge level, comparison group participants could not reach expected index score for having depth of specialized content knowledge level. As a conclusion, specialized content knowledge focused 14 weeks badminton course improved preservice teachers' specialized content knowledge level. Comparison group preservice teachers who followed common content knowledge focused course could not improve their specialized content knowledge level as it was expected.

Key Words: Specialized content knowledge, Physical education teacher education, Badminton, Content knowledge, Preservice physical education teacher

⁴ Sorumlu Yazar: Erhan Devrilmez; E-mail: erhandevrilmez@gmail.com

GİRİŞ

Alan bilgisi, bir öğretmenin belirli bir konuyu öğretebilmesi için sahip olması gereken bilgi olarak ifade edilmektedir (Grossman, 1990; Shulman, 1986). Öğrencilerin öğrenme düzeylerini etkileyen ve öğretmenin etkili öğretim gerçekleştirebilmesi için gerekli esas etkenlerden biridir (Ward, 2013). Öğretmenlerin öğrencilerin öğrenim çıktılarını beklenen seviyeye çıkarabilmesi için yeterli ve derinlemesine alan bilgisine sahip olması gerekir. Yapılan çalışmalara göre, alan bilgisi, pedagojik alan bilgisi ile yakından ilişkilidir (Ball vd., 2008; Siedentop, 2002). Pedagojik alan bilgisi, belirli bir konunun öğretimi için gerekli öğretim tasarımlarını tanımlama, planlama ve uygulama olarak tanımlanmaktadır (Shulman, 1986). Beden eğitimi alanında Siedentop (2002), yeterli alan bilgisine sahip olmayan öğretmenlerin pedagojik alan bilgisine sahip olmalarının mümkün olmadığını belirtmiştir. Alan yazında, alan bilgisi seviyesi artan öğretmenlerin pedagojik alan bilgisi seviyelerinde arttığı ve bu öğretmenlerin öğrencilerinin öğrenme düzeylerinde de gelişme meydana geldiği saptanmıştır (Ward vd., 2015).

Alan bilgisi kavramının önemi anlaşılmış olmakla birlikte içeriği hakkında tartışma sürmektedir. Yakın zamanda Ball ve arkadaşları (2008) matematik alanında öğretmen alan bilgisinin içeriğinin anlaşılması konusunda önemli bir katkıda bulunmuştur. Ball ve arkadaşları (2008) alan bilgisini; a) genel alan bilgisi (GAB), b) özelleşmiş alan bilgisi (ÖAB) olarak iki kategoriye ayırmıştır. GAB, öğretmenin hangi konuyu öğreteceğini bilmesi; ÖAB ise öğretmenin konuyu nasıl öğreteceğini bilmesi olarak açıklanmıştır. ÖAB, içeriği ve tanımı nedeniyle sıklıkla pedagojik alan bilgisi kavramı ile karıştırılmaktadır. Bu sebeple ÖAB ile pedagojik alan bilgisi kavramlarının farklılıklarının ifade edilmesi önemli gözükmektedir. Örnek olarak, bir beden eğitimi öğretmenin badminton smaç vuruşunun öğretim sürecini başlangıcından bitişine dek bilmesi öğretmenin bu beceri ile ilgili ÖAB düzeyini göstermektedir. Aynı öğretmen smaç vuruşunu 7.sınıf öğrencilerine öğretirken gerekli uyarılama ve düzenlemeleri yapabilirse veya 8.sınıf öğrencilerine öğretimi gösterirken farklı öğretim tasarımları kullanırsa, o öğretmenin pedagojik alan bilgisine sahip olduğunu gösterir.

Ball ve arkadaşlarının (2008) alan yazına kazandırdıkları alan bilgisi kavramsal çerçevesini Ward (2009) beden eğitimi ve spor alanına uyarlamıştır. Ward (2009)'un alan bilgisi; GAB alt boyutları, a) oyun, görgü ve güvenlik kuralları, b) teknik ve taktik; ÖAB alt boyutlarını ise, a) öğrenci hataları, b) öğretim tasarımı ve sunumu boyutlarını içermektedir.

Yapılan çalışmalar beden eğitimi öğretmen adaylarının, öğretmen yetiştiren kurumlardan mezun olduklarında, fiziksel aktivite ve spor dersleri için yeterli alan bilgisine sahip olmalarının önemli olduğunu belirtmektedir (Siedentop, 2002; Ward vd., 2015). Alan yazındaki araştırmalar beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumlardaki fiziksel aktivite ve spor derslerinin müfredatında ÖAB'nin gelişimi için yeterince zaman ve olanak ayrılmadığını göstermektedir (Ayvazo vd., 2010; İnce vd., 2012; Ward vd., 2013). Beden eğitimi öğretmen eğitimi programları üzerine farklı ülkelerde (ABD, Belçika, Çin, Güney Kore, İngiltere, Türkiye) gerçekleştirilen çalışmada ders müfredatları incelenmiş ve ÖAB'ne sınırlı seviyede zaman ayrıldığı tespit edilmiştir (Ward vd., 2013). Yakın zamanda ülkemizde bulunan 22 beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumun ders müfredatları üzerine yapılan çalışmada alan yazındaki diğer çalışmalara benzer bulgulara rastlanmıştır.

Temel eğitim ve lise düzeyinde sunulan beden eğitimi derslerinde öğretmenlerin öğrencilerine sundukları eğitimin merkezinde fiziksel aktivite/sporun olması, bu konularda sınırlı alan bilgisine sahip öğretmenlerin etkili öğretim sağlayamayacağını düşündürmektedir (Siedentop, 2002). Bu durum, öğretmen adaylarına sunulan eğitimde, fiziksel aktivite/spor içeriği olan derslerin alan bilgisi boyutunun ÖAB'ne daha fazla yer verecek şekilde tasarlanması ve öğretmen adaylarının ÖAB'nin de ölçülerek değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Derslerin ÖAB'ne daha fazla yer verecek şekilde tasarlanması önemli olmakla birlikte, öğretmen adaylarının bu derslerde ilgili alan bilgilerini ne derece geliştirdikleri alanyazında üzerinde yeterince durulmamış bir konudur (Kim vd., 2015).

Türkiye'de ilkokul ve ortaokul beden eğitimi ile ilgili derslerin öğretim programı 2017 yılında yenilenmiştir (MEB, 2017). Yürürlükteki ilkokul ve ortaokul beden eğitimi ile ilgili derslerin öğretim programı, öğrencilerde hareket yetkinliği öğrenme alanı içinde bireysel sporlar, takım sporları, raket sporları, doğa sporları, ritim eğitimi ve dans, su sporları hareket gruplarında fiziksel aktivite bilgi, beceri ve etkinliğe özgü hareket stratejileri geliştirilmesini öne çıkarmaktadır. Başka bir deyişle ortaokul eğitimini tamamlayan bir öğrenci yukarıda bahsi geçen fiziksel aktivite gruplarına özgü hareket bilgi, beceri ve etkinliğe özgü hareket stratejilerinde yetkinliğe ulaşmalıdır. Öğrenme alanı içinde tanımlanan hareket gruplarının her birinde birçok spor tanımlanmış olmakla birlikte (bireysel sporlar grubunda atletizm, cimnastik; takım sporlarında basketbol, voleybol; raket sporlarında badminton, tenis), öğretmenlerin her gruptan en az birer spor branşı üzerine yoğunlaşmaları program geliştiriciler tarafından önerilmektedir.

Bunun gerekçesi ise, aynı hareket grubundaki bilgi, beceri ve etkinliğe özgü stratejilerin, kendi hareket grubu içindeki diğer etkinliklere daha kolay transfer edilebilirliğidir (MEB, 2017).

Çalışmada badminton sporunun seçilme nedeni, bu sporun raket sporları grubunda Türkiye genelinde beden eğitimi derslerinde en fazla kullanılan sporlardan biri olmasıdır. Badminton, sınırlı büyüklükte bir oyun alanında, düşük maliyetli malzemelerle, 20-30 kişiden oluşan öğrencilere beden eğitimi derslerinde kolayca sunulabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, ÖAB odaklı badminton dersinin beden eğitimi öğretmen adaylarının alan bilgisine etkisini incelemektir.

Çalışmanın hipotezleri; a) 14 haftalık badminton dersi sonunda deney grubu ÖAB düzeyinin karşılaştırma grubu ÖAB düzeyine göre daha yüksektir, b) 14 haftalık badminton dersi sonunda deney ve karşılaştırma grubunun ÖAB düzeyini beklenen seviyededir.

YÖNTEM

Araştırmanın yürütüldüğü devlet üniversitelerinin birinden araştırma için etik kurul izni alınmıştır. Ayrıca katılımcıların tamamı bireysel olarak gönüllü katılım formunu doldurmuştur.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını iki devlet üniversitesinde eğitim-öğretime devam eden toplam 36 beden eğitimi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Deney grubunda 21 (13 kadın ve 8 erkek) katılımcı yer almaktadır. Deney grubu katılımcılarının yaş ortalaması 20.14 (SS= 1.18) olarak belirlenmiştir. Karşılaştırma grubu ise 24 (11 kadın ve 13 erkek) öğretmen adayından oluşmaktadır. Grubun yaş ortalaması 20.72 (SS= 1.63) olarak bulunmuştur. Her iki grubun katılımcıları üniversite eğitimlerinin 4. sınıfındadır ve badminton dersini seçmeli raket sporları bölümünden seçmişlerdir.

Araştırma Tasarımı

Çalışmada deneysel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel araştırma tasarımı kullanılmıştır (Anderson ve Morgan, 2008). Deney ve karşılaştırma gruplarının ön-test verileri toplanmış ve iki grupta 14 haftalık badminton dersini takip etmişlerdir. Ders sonunda iki grubun son test badminton bilgi düzeyleri ölçülmüştür. Deney grubu katılımcıları ÖAB odaklı, karşılaştırma grubu ise GAB odaklı geleneksel badminton dersini tamamlamışlardır.

Badminton Dersi Öğreticileri

Deney grubu uygulama öğreticisi 32 yaşında ve doktora eğitimini tamamlamış bir erkek üniversite öğretim elemanıdır. Yaklaşık 15 yıl badminton sporunun içinde olan öğretici, hem badminton sporculuk hem de antrenörlük deneyimine sahiptir. Yaklaşık iki yıldır üniversitede badminton derslerini vermektedir. Karşılaştırma grubu öğreticisi ise 40 yaşında ve doktora eğitimine devam eden kadın bir üniversite öğretim elemanıdır. Ortalama 12 yıl badminton sporu ile ilgilenen öğretici, yaklaşık 6 yıldır üniversite badminton derslerini yürütmektedir.

İki grubun öğreticileri ön test verilerinin toplanması sürecinde uygulanacak ders programı konusunda bir araya gelerek programı tartışmış ardından ders içeriğinde yer alması gereken teknikler ve taktikler birlikte karar vermişlerdir.

Veri Toplama Süreci

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Ward ve arkadaşları (2017) tarafından geçerliği ve güvenilirliği ispatlanmış içerik haritası kullanılmıştır. İçerik haritaları ÖAB'nin grafik şeklinde organize edilmiş halidir. İçerik haritaları standart bir beden eğitimi dersi boyunca spora özgü öğretilmesi planlanan becerileri/tekniklerin belirli bir süre boyunca (10 derslik badminton ünitesi) öğretimsel tasarımlarını gösterir. İçerik haritası doldurulmaya başlanmadan önce boş bir sayfadır ve üç adımda doldurulur. Birinci adım, katılımcılar beden eğitim derslerinde öğretmeyi planladıkları temel becerileri yatay olarak soldan sağa olacak şekilde yazarlar (futbolda pas, kontrol). İkinci adım, her teknik/beceri için öğretim tasarımlarının basamaklaması aşağıdan yukarıya doğru olacak şekilde yazılır (Örn: Futbolda duvarda ayak içi pas). Son adımda ise aşağıdan yukarı yazılmış olan tasarımlar birbiri ile birleştirilebilir. Örneğin, futbolda ayak için pas ve şut tekniklerinin birlikte öğretildiği bir öğretim tasarımı içerik haritası diyagramında yer alabilir. Tüm öğretim tasarımları, beceriler/teknikler ve kombinasyonların yazıldığında beden eğitimi öğretmen adaylarının ve beden eğitimi öğretmenlerinin zayıf ya da güçlü ÖAB'ne sahip olup olmadıkları ayırt edilebilme konusunda duyarlıdır (Ward vd., 2017). Daha detaylı bilgi ve örnekler için <https://www.youtube.com/watch?v=iCE7CEa7KPU&t=28s> web adresi kontrol edilebilir.

Öğretim Tasarımı Geliştirme Kategorileri

Öğretim tasarımı gelişimi ÖAB'nin belirlenmesinde anahtar rol oynar (Ward vd., 2017). Rink (1979) öğretim tasarımı gelişimini şu şekilde açıklamıştır: a) Bilgilendirme: her dersin ya da

becerinin/teknikğin başlangıç öğretim tasarımıdır, b) Basamaklama: becerilerin/tekniklerin zorluk derecesinin azaltılması ya da artırılması, c) İyileştirme: tekniklerin/becerilerin performansının kalitesinin artırılması, d) Uygulama: Maç/oyun performansı ya da değerlendirmesi. Ward ve arkadaşları (2017) yılında bu kategorileri tekrar düzenleyerek ve üç yeni kategori eklemiştir. Eklenen kategoriler: e) Uygulamada basamaklama: maç/oyun sırasında öğretim tasarımının karmaşıklığında değişikliğe gitme olarak belirlenmiştir. Uygulamada 3'e 1 dar alan pas oyununda pasif savunmadan aktif savunmaya geçiş uygulamada basamaklama için iyi bir örnek olabilir. f) Uygulamada iyileştirme: maç/oyun sırasında iyileştirmeye yönelik öğretim tasarımı kullanmaktır. Uygulamada 3'e 2 dar alan pas oyununda yeteri kadar boş alana hareketlenmeyi sağlamak için pas sonrası farklı renkteki noktalara hareket edilme kuralının getirilmesi iyi bir örnek olabilir. Rink (1979) uygulama öğretim tasarımını maç ya da değerlendirme (3'e 3 dar alan pas çalışmasında öğretmenin 30 saniye içinde üst üste yapılan pas sayısını belirleyerek öğrencilerin performansı ile ilgili anlık değerlendirme yapması) olarak iki bölümde açıklamıştır. Yeniden düzenlenen kategorilerde uygulama kategorileri bilgilendirme (Bİ), Basamaklama (BA), iyileştirme (İY), uygulamada basamaklama (UB), uygulamada iyileştirme (Uİ), maç/oyun uygulaması (MU), ve uygulamada değerlendirme (UD) olarak belirlenmiştir.

Öğretim Tasarımı Gelişimi Derinliğinin Ölçülmesi

Ward ve arkadaşları (2017) öğretim tasarımı gelişiminin değerlendirilmesi için bir formül belirlemiştir. Formül;

$$\frac{BA + UB + İY + Uİ + MU + UD}{Bİ}$$

ÖAB indeks skoru, bilgilendirme öğretim tasarımlarının toplamının paydaya ve diğer öğretim tasarımlarının toplamının paya yazılması ile oluşan hesaplama sonucu belirlenmektedir. Farklı bağlamlarda yapılan çalışmalar bu indeks değerinin katılımcıların ÖAB seviyelerini belirlemek için daha önceden belirlenmiş geçerliliğini teyit etmektedir (He vd., 2017; Tsuda vd., 2017; Dervent vd., 2018). Hesaplanan indeks değeri sürekli değişkendir ve her bir değer diğerleriyle karşılaştırılmasına izin verir.

Katılımcıların güçlü ya da zayıf öğretim tasarımı geliştirme becerisine sahip olduklarını ayırt etmek için 3.0 indeks değeri ölçüt olarak belirlenmiştir. Alan yazındaki çalışmalar bu indeks değerinin rasyonel olduğunu deneysel bulgularla kanıtlamışlardır (Rink, 1979, 1994; Dervent vd., 2018, Ward vd., 2018). Ortalama 3.0 indeks değerine sahip olan bir beden eğitimi öğretmeni

ya da beden eğitimi öğretmen adayı bir bilgilendirme öğretim tasarımının yanında en az üç diğer öğretim tasarımı kullanmış demektir. Bilgilendirme öğretim tasarımı kategorisi haricinde kullanılan tüm diğer öğretim tasarımı kategorileri, öğretim tasarımı gelişiminin kanıtı olarak görülmektedir (Ward vd., 2017).

Kodlayıcı Eğitimi ve Gözlemciler arası Tutarlılık

Veri toplama sürecinden önce üç kodlayıcı, öğretim tasarımı gelişimi kodlama değerlendirme kılavuzunun (Derwent vd., 2016) rehberliğinde dört aşamalı kodlama eğitimine katılmışlardır. İlk aşamada kodlayıcılar, tüm öğretim tasarımı gelişimi kategorilerini öğrenmiş ve tartışmışlardır. İkinci aşama, her kodlayıcıya tüm kategoriler ve açıklamaları bir kâğıtta yazılı olarak verilmiş ve bunların eşleşmelerinin sağlanması istenmiştir. Bu aşamayı geçebilmek için kodlayıcıların tüm kategori ve açıklamaların tamamının doğru şekilde eşleştirilmesi gerekmektedir. Sonraki aşamada farklı spor branşlarından 20 örnek kodlayıcılara verilmiş ve %100 doğru eşleşme sağlanana dek kodlamaya devam etmeleri sağlandı. Son aşamada kodlayıcılara içerik haritasının içinden 30 öğretim tasarımı verilmiş ve kodlamaları istenmiştir. Kodlayıcılar bu aşamayı geçebilmeleri için tüm öğretim tasarımlarının % 95'ini doğru cevaplamaları gerekmektedir. Dört aşamalı eğitim sıkı bir şekilde uygulanmıştır. Kodlayıcılar eğitimin herhangi bir aşamasında ölçütü sağlayamadığında en baştaki aşamaya geri dönmüş ve aşamalara tekrardan başlamışlardır. Gözlemciler arası tutarlılığın sağlanması için toplam içerik haritalarının % 33'ü (N=24) seçilmiş ve kodlayıcılar tarafından kodlanmıştır. Gözlemciler arası güvenilirlik ortalama değeri % 94.2 olarak belirlenmiştir.

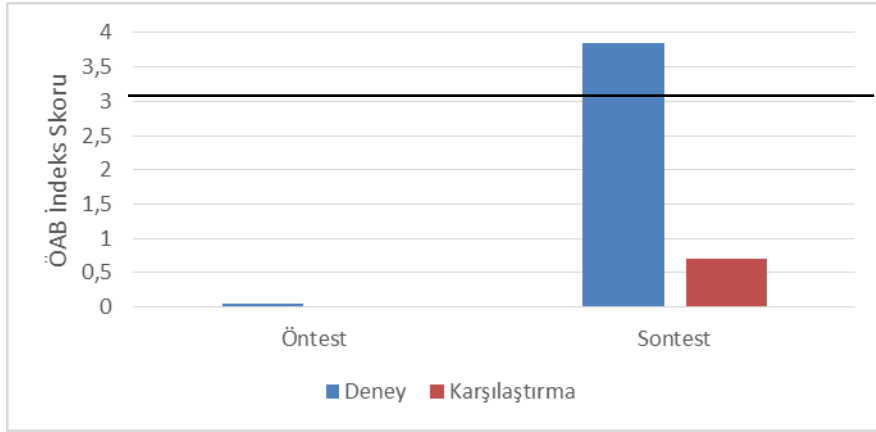
Veri Analizi

İki grubun ön test ve son test değerlerinin grup içi ve gruplar arası farklılığını tespit etmek için parametrik testlerden karışık ölçümler için ANOVA testi kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidel, 2007). İstatistiksel hesaplamalar yapılmadan önce normallik, homojenlik ve bağımsız gözlem varsayımları kontrol edilmiştir. Normallik varsayımı için Skewness-Kurtosis değerleri, histogram ve p-p plotlar kontrol edilmiştir. Elde edilen bulgular her iki grubun normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Homojenlik varsayımı için Levene's testi sonuçları ($p > .05$) kontrol edilmiş ve homojenlik varsayımının sağlandığı tespit edilmiştir. Son varsayım olan bağımsız gözlem varsayımı araştırmacılar tarafından sağlanmıştır. Varsayımların sağlanması sonucunda ANOVA tablolarında Greenhouse-Geisser doğrulamasının kullanılmasına karar verilmiştir.

Öğretim Programlarının Uygunluğu

İki grubun öğretim programlarına yönelik durumları, grupların öğretimsel odak noktalarına göre sunulmuştur. Çalışmada deney grubu derslerinin % 65'i ve karşılaştırma grubu derslerinin % 40'ını gözleme olanağı bulduk. Bu süreçte üç aşamalı gözlem protokolü takip ettik. Birinci aşama, iki grubun ders müfredatları öğretilmek için belirtilen içeriğin tutarlılığı için kontrol edilmiştir. Ders içerikleri analizine göre öğretmenler ders içeriklerini her hafta programda belirtildiği şekilde uygulamışlardır. İkinci aşamada ders içeriklerinde her ders için ders organizasyonu ve pedagojik yaklaşımlarının kontrolü sağlanmış ve içerikte belirtilenler ile uygulamaların tutarlı olduğu görülmüştür. Üçüncü aşama iki grubun uygulamaları hakkında karar verme aşamasıdır. Deney grubunun 14 haftalık öğretim programında ÖAB'nin vurgulandığı; karşılaştırma grubunun ise GAB odaklı geleneksel badminton dersini takip ettikleri tespit edilmiştir. Toplanan veriler her iki grubun uygulama süreçlerinin belirlenen şartlara (ÖAB odaklı ve GAB odaklı) uygun ve doğru olduğunu göstermiştir.

BULGULAR

Grafik 1. Deney ve karşılaştırma gruplarının ön ve son test bulguları

İki grubun katılımcılarının ön test ve son test bulgularını grafik 1'de verilmiştir. Bulgulara göre her iki grubun ön test bulguları katılımcıların badminton ÖAB'ne sahip olmadıklarını belirtmektedir. Son test bulguları ise deney grubu katılımcılarının yeterli ÖAB düzeyi kriterinin (>3.0) üzerinde ortalama değere sahip olduklarını göstermektedir (\bar{X} = 3.85, SS=1.36). Karşılaştırma grubu son test değerleri, beklenen ÖAB kriterinin karşılaştırma grubu tarafından sağlanmadığını belirtmektedir (\bar{X} = .70, SS=.46). Bulgular ÖAB'nin ayrı olarak ders müfredatında yer alması ve öğretilmesi gerektiğini göstermektedir.

Tablo 1. Deney ve Karşılaştırma Gruplarının Grup İçi Değerleri

		<i>df</i>	\bar{X}^2	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2
ÖAB	SphericityAssumed	1	113.97	225.00	.00	.84
	Greenhouse-Geisser	1.00	113.97	225.00	.00	.84
	Huynh-Feldt	1.00	113.97	225.00	.00	.84
	Lower-bound	1.00	113.97	225.00	.00	.84
Hata (ÖAB)	SphericityAssumed	43	.51			
	Greenhouse-Geisser	43.00	.51			
	Huynh-Feldt	43.00	.51			
	Lower-bound	43.00	.51			

Grup içi değerlerine göre her iki grubun son test değerleri ön test değerlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($F_{(1,43)}= 225.00, p<.05$). Deney ve karşılaştırma gruplarının son test değerlerinde anlamlı düzeyde gelişme görülmektedir.

Tablo 2. Deney ve Karşılaştırma Gruplarının Gruplar arası Tablosu

	<i>df</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2
Grup	1	56.94	119.49	.00	.74
Hata	43	.48			

Tablo 2'ye göre deney ve karşılaştırma grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F_{(1,43)}= 119.49, p<.05$). Bulgulara göre deney grubu katılımcılarının son test değerleri karşılaştırma grubu katılımcılarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı özelleşmiş alan bilgisi odaklı badminton dersinin beden eğitimi öğretmen adaylarının alan bilgisine etkisini incelemektir. Çalışmanın ilk hipotezi, 14 haftalık badminton dersi sonunda deney grubu ÖAB düzeyinin karşılaştırma grubu ÖAB düzeyine göre daha yüksek çıkmasıdır. Çalışmanın bulgularına göre her iki grubun son test değerleri ön test değerlerine göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Ayrıca son test bulgularına göre deney grubu katılımcıları karşılaştırma grubu katılımcılarından anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Ward ve arkadaşları (2018) benzer ÖAB bulguları elde etmişlerdir. Çalışmada ÖAB ve GAB odaklı grupların ikisi de son test bulguları ön test bulgularına göre anlamlı düzeyde yükselmiştir. Ancak ÖAB odaklı grubun son test bulguları GAB odaklı grubun son test bulgularından anlamlı

düzeyde yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak karşılaştırma grubunun ön ve son testleri arasında anlamlı olsa da; karşılaştırma grubu beklenen ÖAB düzeyini yakalayamamıştır. Deney grubunun beklenen derinlik skorunu yakalamış olması, ÖAB odaklı programların beden eğitimi öğretmen adaylarının ÖAB'si seviyeleri için uygun olduğunu göstermektedir.

Uygulanan 14 haftalık badminton dersi sonunda deney ve karşılaştırma gruplarının ÖAB düzeyinin beklenen seviyeye ulaşması, bu çalışmanın ikinci hipotezini oluşturmaktadır. Bulgulara göredeney grubu katılımcılarının ortalama ÖAB değeri ($\bar{X}=3.85$), alan yazındaki çalışmalarda (Dervent vd., 2018; Ward vd., 2017) belirtilen ÖAB derinlik kriterini (>3.0) sağlamıştır. Karşılaştırma grubu ise ($\bar{X}=2.70$) beklenen ÖAB değerini yakalayamamıştır.

Karşılaştırma grubunun düşük ÖAB'ne sahip olmasına sebep, üniversitelerin beden eğitimi ve spor eğitimi bölümlerindeki fiziksel aktivite ve spor derslerinde ÖAB'ne yeterince zaman ayrılmaması olabilir. Türkiye'de (İnce vd., 2012) ve diğer ülkelerde (Kim vd., 2015; Ward vd., 2013) yapılan çalışmalarda ÖAB'ne ayrılan zaman yeterli bulunmamıştır. Kim ve arkadaşları (2015) Amerika'da 26 beden eğitimi ve spor eğitimi bölümünde fiziksel aktivite ve spor derslerinde alan bilgisine ayrılan zamanı incelemiştir. İncelenen ders müfredatlarında ÖAB'ne ayrılan zamanın oldukça düşük olduğu saptanmıştır. Türkiye'deki 22 beden eğitimi ve spor eğitimi bölümü incelenmiş ve bulgular diğer çalışmalarla paralellik göstermektedir. Çalışmalar fiziksel aktivite ve spor derslerinde ÖAB'ne ayrılan zamanın artırılması gerektiğini göstermektedir.

Derin ÖAB'ne sahip olmak beden eğitimi öğretmenleri ve beden eğitimi öğretmen adaylarının pedagojik alan bilgilerini olumlu etkilediği görülmektedir (Iserbyt vd., 2018; Iserbyt vd., 2017; Iserbyt vd., 2016; Kim; 2015; Kim vd., 2018; Sinelnikov vd., 2016; Ward vd., 2015). Sinelnikov ve arkadaşları (2015) göreve yeni başlamış iki beden eğitimi öğretmeni ve 48 öğrenci üzerine yaptıkları çalışmada, 4 haftalık ÖAB uygulama semineri sonucunda öğretmenlerin pedagojik alan bilgisinin arttığını tespit etmişlerdir. Ayrıca deney grubu öğrencilerinin karşılaştırma grubu öğrencilerine göre badminton beceri testinde daha iyi oldukları belirlenmiştir. Benzer bulgulara sahip bir diğer çalışma Iserbyt ve arkadaşları (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uygulanan 6 günlük badminton semineri öğretmenin pedagojik alan bilgisini ve öğrencilerin öğrenme düzeyini anlamlı düzeyde arttırmıştır.

Yapılan çalışmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Uygulanan örneklem gruplarının sayısının az olması ilk sınırlılıktır. Grupların badminton dersini seçmeli raket sporlarından seçmiş olması, grup sayısının az olmasına neden olmuş olabilir. İkinci sınırlılık, iki grubun ön test ÖAB değerleri istatistiksel olarak karşılaştırılmamıştır. Son olarak, alan bilgisinin diğer bölümü olan GAB'nin ölçülmemiş olması çalışmanın bir diğer sınırlılığıdır.

Çalışma sonucunda 14 hafta uygulanan ÖAB odaklı badminton grubunun ÖAB düzeyi beklenen seviyeye ulaşmıştır. Uygulamada GAB odaklı badminton öğretimi gerçekleştiren grubun ÖAB seviyesi istendik düzeye ulaşamamıştır. Yapılan çalışma ÖAB'nin GAB'den ayrıca öğretilmesi gerektiğini göstermektedir. Beden eğitimi öğretmen yetiştiren kurumların fiziksel aktivite ve spor derslerinde ÖAB'ne daha fazla zaman ayırması ve ayrıca öğretilmesi önerilmektedir. Ayrıca gelecek araştırmalar farklı fiziksel aktivite ve spor derslerinde ÖAB uygulamalarına odaklanabilir.

KAYNAKÇA

- Anderson, P., & Morgan, G. (2008). *Developing tests and questionnaires for a national assessment of educational achievement* (Vol. 2). World Bank Publications.
- Ayvazo S., Ward, P., & Stuhr, P.T. (2010). Teaching and assessing content knowledge in preservice physical education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 81(4), 40-44.
- Ball, D.L., Thames, M.H., & Phelps, G. (2008). Content knowledge for teaching: What makes it special? *Journal of Teacher Education*, 59, 389-407. doi:10.1177/0022487108324554.
- Dervent, F., Tsuda, E., Devrilmez, E., & Ward, P. (2016). Content development coding assessment manual. Version 2.1. Retrieved from <https://u.osu.edu/ltpc/>
- Dervent, F., Ward, P., Devrilmez, E., & Tsuda, E. (2018). Transfer of content development across practica in physical education teacher education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(4), 330-339.
- Grossman, P. L. (1990). *The making of a teacher: Teacher knowledge and teacher education*, New York: Teacher College Press.
- He, Y., Ward, P., Wang, X., & Li, W. (2017). Chinese physical education teachers' specialized content knowledge of soccer. *Research Quarterly for Exercise and Sport Supplement*, 88, A4.
- Ince, M.L., Ward, P., & Devrilmez, E. (2012). Common Content Knowledge and Specialized Content Knowledge on Physical Activity and Sport Courses in Turkish PETE Programs. Oral session presented at 12th International Sport Science Congress, Denizli, Turkey.
- Iserbyt, P., Ward, P., & Coolkens, R. (2018). The effect of specialised content knowledge on pedagogical content knowledge and student learning. In *AIESEP, Location: Edinburgh*.
- Iserbyt, P., Ward, P., & Li, W. (2017). Effects of improved content knowledge on pedagogical content knowledge and student performance in physical education. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22, 71-88. doi:10.1080/17408989.2015.1095868
- Iserbyt, P., Ward, P., & Martens, J. (2016). The influence of content knowledge on teaching and learning in traditional and

- sport education contexts: an exploratory study. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(5), 539-556.
- Kim, I. (2015). Exploring changes to a teacher's teaching practices and student learning through a volleyball content knowledge workshop. *European Physical Education Review*, 1356336X15599009.
- Kim, I., Lee, Y. S., Ward, P., & Li, W. (2015). A critical examination of movement content knowledge courses in physical education teacher education programs. *Journal of Teaching in Physical Education*, 34(1), 59-75.
- Kim, I., Ward, P., Sinelnikov, O., Ko, B., Iserbyt, P., Li, W., & Curtner-Smith, M. (2018). The Influence of content knowledge on pedagogical content knowledge: An evidence-based practice for physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(2), 133-143.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), (2017). *İlköğretim beden eğitimi dersi1-8. Sınıflar öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Rink, J. (1979). Development of a system for the observation of content development in physical education (unpublished doctoral dissertation). The Ohio State University, Ohio.
- Rink, J. (1994). Task presentation in pedagogy. *Quest*, 46, 270-280. doi: 10.1080/00336297.1994.10484126
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: Knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15, 4-14.
- Siedentop, D. (2002). Content knowledge for physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 21, 368-377.
- Sinelnikov, O. A., Kim, I., Ward, P., Curtner-Smith, M., & Li, W. (2016). Changing beginning teachers' content knowledge and its effects on student learning. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 21(4), 425-440.
- Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2007). *Using multivariate statistics* (Vol. 5). Boston, MA: Pearson.
- Tsuda, E., Devrilmez, E., Dervent, F., & Ward, P. (2017). Differences in content knowledge between those who learned performing and teaching. *Research Quarterly for Exercise and Sport Supplement*, 88, A4
- Ward, P. (2009) Content matters: Knowledge that alters teaching. *Historic Traditions and Future Directions of Research on Teaching and Teacher Education in Physical Education*. In L. Housner, M. Metzler, P. Schempp and T. Templin. (pp. 345-356) Morgantown WV. Fitness Information Technology.
- Ward, P. (2013). The role of content knowledge in conceptions of teaching effectiveness in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 84(4), 431-440.
- Ward, P., Dervent, F., Lee, Y.S., Ko, B., Kim, I., & Tao, W. (2017). Using content maps to measure content development in physical education: Validation and application. *Journal of Teaching in Physical Education*, 36, 20-31. doi:10.1123/jtpe.2016-0059
- Ward, P., Ince, M. L., Iserbyt, P, Kim, I., Lee, Y.S., Li, W. & Sutherland, S. (2013). International Physical Education Teacher Education Physical Activity Content Knowledge Study. Poster session presented at Congress of 2013 American Alliance for Health, Physical Education, Recreation & Dance, Charlotte, NC.
- Ward, P., Kim, I., Ko, B., & Li, W. (2015). Effects of improving teachers' content knowledge on teaching and student learning in physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 86(2), 130-139.
- Ward, P., Tsuda, E., Dervent, F., & Devrilmez, E. (2018). Differences in the content knowledge of those taught to teach and those taught to play. *Journal of Teaching in Physical Education*, 37(1), 59-68.